

**Det
bästa**

**av
Kaj**

Utvalt av Lars Braw

Kaj Braw – minnesord

(Skånska Dagbladet oktober 2009)

Journalisten och kåsören Kaj Braw, 89 år, Malmö, har avlidit.

Kaj Braw, född i Ådalen, fick sin journalistiska grundutbildning på olika Norrlandstidningar. Hon tillägnade sig yrket med den exceptionella uppmärksamhet som senare skulle göra henne till briljant kåsör, men i hennes journalistiska skolning - som hon själv nog egentligen såg som ett livslångt åtagande - ingick en ständig förkovran, en aldrig slumrande självprovning, ett genomtänkt etiskt förhållningssätt till själva uppdraget. Mitt i sin generösa, tillåtande personlighet var hon en sträng människa, och strängast var hon alltid mot sig själv.

Kärnan i Kaj Braws särart var blick och stil; hennes publicistiska originalitet utvecklades på allvar från 1960-talets början då hon anställdes på Sydsvenska Dagbladet i Malmö. Det var där hon under nästan tre decennier skrev kåserier inga andra lika; hennes texter arbetade med pregnant iakttagelser av den vardag och den tid i vars flöde läsarna lätt kunde förlora sig men som de tack vare hennes perspektiv och stilistik kunde begrunda från nya utgångspunkter.

Texterna genomljud av pulsslag från den samhälls- och civilisationskritik som gjorde hennes kåserier till en viktig men kanske inte av alla beaktad del av SDS:s opinionsbildning.

Utan åthävor var den privata Kaj Braw en engagerad humanist; hennes starka integritet gjorde henne till förespråkare för den individuella rösten, den enskilda människan. Den värme och humor som tempererade hennes kåserier utgick från ett levande hjärta och var inget pålagt stilmedel. Hon avskydde det svenska kollektiviserandet, kategoriserandet, indelandet, grupperandet, ålderssorterandet. Hon var underbart befriande när hon kallade dumhet för dumhet; med obarmhärtig ironi klädde hon av den politiska retorik och dryghet hon ofta fann inte minst i kommunalpolitiken.

Som norrländska kom hon att utveckla en minst sagt kärv tillgivenhet för den skånska provinsen och var därför inte älskad av alla. För oss som höll henne kär och oumbärlig blev de dagar då Kajs kåserier saknades i SDS till dagar utan sol. Dessbättre kunde vi då trösta oss med hennes kräset utvalda bästa texter, under åren publicerade i tiotalet böcker.

CARL OTTO WERKELID,
mångårig vän och tidigare kulturechef
på Svenska Dagbladet

”Kära redaktör Kaj Braw.

... Ni är vårt lands personligaste stilist inom en av de svåraste genrerna, och Er bok går nu runt till de övriga familjemedlemmarna så att alla skall få avnjuta Er. Dessutom är Ni klok och inopportunistisk.”

Författaren, fil dr Per Erik Wahlund.

Kaj Braw

Det bästa av Kaj

**Utvalt av
Lars Braw**

Kåserierna är hämtade ur Kaj Braws böcker
Säj, vad har hänt? (1977)
40 stycken Kaj (1972)
Kaj reser (1975)

Detta urval, *Det bästa av Kaj*, finns endast
i **LÄS EN BOK**.

© Kaj Braw

Innehåll

En påse nötter -	5
Sinnenas rike ligger i Häljarp -	10
I stället för något man inte har 1 -	15
You are very beautiful -	20
Sill och blågult för hela slanten -	25
Samlevaren, eller Vem ska diska nu? -	29
Potatisen ska ryka på bordet -	35
Var god stäng dörrarna -	41
Framtiden är inte vad det varit -	46
Vi för inte storlekarna! -	50
Strimma och Stisse, Stisse och Strimman, Sterner och Strimma -	53
Ur zoologien -	57
Skipet är i havn... -	66
Svensken -	71
Sweden now -	74
O, Orvar -	79
Tilda -	83
The voice of världens ände -	89
Om ni vill glömma något, glöm det här -	93
Bland annat om katten Tyst -	98
Vi på Kolahalvön -	102

För dem måste vi ha flera smeknamn - 107
Tåget på Taigan - 113
Om att komma tillbaka eller bli kamikaze - 117
Från en veranda före ett regn - 120
Bland De Breda Grabbarna i Djakarta - 124
Pojke med negligéer - 128
Se här, vänner... - 132
von Rosens flygande malaj - 137

En påse nötter

Himmel och pizza som Emil säger, fortsätter det så här på firman, så kommer personalen att direkt fika ner företaget till stenåldern.

Emil har en grupp såna härna intensivfikare bland personalen.

Arbetsdagen – eller jobbdagen heter det väl – börjar med att dom står i kö för fika. Häromdan tog Nilsson på fördröjningsavdelningen ut övertid för att han hade måst köa för fika på firman.

Dom fikar sig fram till dagens första ”sittning”.

Verksamheten på firman består i stort sett av sittningar och fika.

Det måste vara grupsittningar t ex kring frågan om dom ska ha bulle eller krans till elvakaffet, som Emil säger.

Som han säger, det blir nog krans för hela slanten, när företaget går i graven, så är det bra med det.

Att vad det heter, Emil är ju vVD för ”produktion och utveckling”.

Det är lika bra att stryka det där med utveckling över huvud taget för firmans del.

Glöm det hördudu, forget about it, som Emil brukar säga.

Emil är fin på engelska, när det vill sig. Som han brukar säga, det som dunkades in i huvudet med två tomma händer i realskolan, det sitter där det sitter.

Nej, men att vad det heter, en sån där sittning den varar då i allmänhet fram till elvakaffet, som brukar pågå till fram mot lunchen, som sträcker sig fram till trefikat och därefter samråd om nånting, som har med t ex frågan om kaffeautomat eller egen kaffekokare att göra.

I kontorslandskapet pågår ett ständigt gerillakrig mellan olika fikagrupper. Bakom fikusen sitter alltid nån ur automatfikarna och glor snett bort mot den japanska jasminen, där representanterna för fika från egen elkokare håller ställningarna.

Som Emil säger, för det mesta är ju företagen helt personallösa, alla sitter i sittningar. Det är öde som i ett snabbköp.

Själv kan Emil inte gå på sammanträde, för han sitter alltid i sammanträde.

Nån gång då och då infaller en seg halvtimme som är samrådslös, eller som Emil med sin torrhumor säger ”samrådlös”.

Det är den som brukar avbrytas strax före fem med att alla släpper pärmen eller gemet, som dom håller i, och försvinner. Eller om dom kastar sig handlöst ut genom fönstret och hem eller till dagis eller var fanken folk tar vägen.

Snacka om utveckling. Jo, gomidda som Emil säger.

Nää, som Emil säger, det ska bli lajban att sticka neråt och golfa efter det här dårhuset som firman har blivit.

Men det kostar kulor.

Man kan snart inte hitta en billig diktatur längre med en hygglig artonhålsbana.

Tjejerna ska med den här gången.

Och Gullan har bjudit med sin kusin från Umeå. I sig själv är han sån härn älvräddare på heltid och brukar framträda och svära i Ungdomsrådet, så att vad det heter, det blir ju liksom en kändis, om man säger så.

Han har fått kulturstipendium och ska ta sabbatsår och siktar väl längre fram mot att bli fritidare på heltid, som Emil säger.

Kort sagt, en man i karriären.

Nej, men att problemet är var man ska göra av ”ätteläggarna” medan man svänger sina lurviga ben, som Emil säger.

Tejk off närmar sig och Emil och Gullan har ju en liten mjölktingsfällare, som går första året i skolan och kämpar hårt med vad det nu är, samlagslektioner och genitalier och vad det nu är en liten sjuåring bör veta.

Vad tolvåringen beträffar, är hon nu färdig att flytta ihop med nån som hon har en Domuspåse ihop med och som äger en sån här varuhusvagn av märket Malmborgs Livs, Caroli City. Den enda Märsa DOM kommer att ha nån gång, som Emil säger.

Alla andra flyttar ihop och hon har hört att man kan få socialbidrag för att flytta ihop.

Som Emil sa hållrejt, det är opp till dej.

Emil har snart lagt ungarna till handlingarna, det är lika bra att skippa hela midivitten och helt ägna sig åt golfen som det har blivit i samhället i dag.

Gullan och Inez håller på att planera garderoben som bäst för att kunna jojna golfströmmen neråt kontinenten. Lamé och mink är det bara inte fråga om längre. Förut skulle det ju vara rakad häst ena julen och rubbad sjubb den andra. Nu har väl körnären gått och hängt sig.

Men, som Emil säger, designade paltor från popbutikerna kostar kulor det också, ju fransigare och lappigare det är desto dyrare.

Gullan t ex har skaffat sig för kvällsbruk något som uppenbarligen är inspirerat av anstaltsväsendet. Något i intensivvårdsgrönt.

Inez ska ståta i vägförvaltningsgult tydligen. Det ska vara creationer med anknytning till jobbarlivet nu, se. Som Emil säger, jag tycker det mesta börjar likna en påse nötter. Tur man har boddybildingen, squaschen och tutingen och en löjrommare på onsdagarna efter bastun med Ernst.

Sinnenas rike ligger i Häljarp

Den döende dagen är vacker utav bara den. Allt är sin-
nen fast människor här beskylls för att äta fett flott.

Fara över slätten, det är direkt att fara genom verser av
Gabriel Jönsson och Ola Hanson och Anders Österling
och de stora grabbarna:

Ren poesi – genom de nakna, nackade betornas och
sinnenas rike ...

Dagen är laserad i försiktigt rökgrått – en dag med filter,
en metod som åstadkommer en verklighet som är dik-
tad.

Det är en fråga, försiktigt ställd, om en jordens och
trädens ändå oblyga skönhet, en gårdarnas ruvande
belägenhet, allt utfört i något slag av gobelängteknik.

Fabelaktiga hästar går i bet på otjälad mark och klockan
går på fyra.

Det är söndag och eftermiddag.

Fåglarna har sträckta halsar och flyger i ojämlik forma-

tion efter en ledare i ett V-tecken mot havet.

Här på slätten en lada, gul och ovanligt hög, som byggd
för trapetsövningar.

Här kände jag ett akrobatpar som övade.

Här ute bland Skånes betodlare hängde de en del av
året, i stor ensamhet, konstens glanslösa, grå ensamhet,
och gjorde om samma saker medan timmarna gick.

När andra gick till Länsstyrelsen eller började svetsa på
en tankbåt, for de hit till ladan och började hänga upp
och ner. Hon hängde i hans tänder.

Det var ingenting annat med det, än med att börja bära
pärmar på morgonen.

Det var en man med många, starka, vita tänder och en
flicka som nästan inte visste hur det var att gå upprätt.
Hon hängde sig genom livet i hans tänder.

Hon bars av hans tänder under taken i USA och
Australien, Portugal och Malaysia.

De var bäst i världen på det.

Här ute bland Skånes betodlare hängde de en del av

året, i stor ensamhet, konstens glanslösa, grå ensamhet, och gjorde om samma saker medan timmarna gick.

De svinglade under takåsen. Och utanför svinglade svalorna.

Den här dagen består av betor och fågelsträck, pilar och gårar, hästar med långa manar. Barsebäcks hemlighetsfulla, lilagrå klossar mot havet.

Poeterna, uttolkarna, vittnena har beskrivit det alltihop. Och nu letar vi efter ett galleri, ett av dessa oändliga gallerier.

Varför målar folk?

Varför denna ständiga törst efter beskrivande av det, som står där, färdigt och kan ses utan vidare?

Och varför denna tröst, som ligger i att få verkligheten beskriven för sig?

Att det är så viktigt, att någon går före oss i mörkret och pekar ut att: se, så här kan det också se ut, så här kan det också kännas.

Så att vi kommer ju då till Häljarp.

Det är i Häljarp som Sinnenas rike mynnar ut.

Häljarp, vilket egendomligt hopfogat namn av bokstäver som inte hör ihop.

En kvinna, vilkens ögon inte har det minsta med ett namn som Häljarp att göra, visar oss in, där Sinnenas rike mynnar ut i dag.

Hon har ögon, som är sorgsna också när hon ler. Somliga människor bär något annat öde i sina ögon.

Det kan tyckas som rena schizofrenin att låta Skåne mynna ut i Österlandet, men det gör det här, just i Häljarp.

Det är en japansk utställning.

Med tankar, som är ungefär motsatsen till betor.

Här inne går betornas tyngd över i fjärilens lätthet.

Det som tolkades för oss där ute på slätten, böjer sig här, som en bambuskog i regn, mot våra sinnen, från en värld av kysk lust och kylande hetta: linjer som längtar efter varandra, blommors bitterhet och glädje, venernas antydda rike, en värld där tingen vet något.

Det står Nobu Ota Hilding på tavlorna och det är en besvärjerska av verkligheten, som har målat dem, en

besvärjerska från öar långt borta, i stor ensamhet här, bland oss, bland gåsaätare och gårar, bland betor och pilevallar.

Vi far hem just när folk dricker eftermiddagskaffe och äter mandelmusslor.

Hem från Sinneas rike i Häljarp.

Måndagsmorgon ska komma, öde, som signad under den stora allmänna sjukfrånvarons tecken, komma med Nicolins varnande vålnad som ett kolossalporträtt över den stora allmänna svenska ledighetslängtan.

En man, som nu råder över våra sinnens rike.

Istället för något som man inte har - 1

En dag får man ett erbjudande i brevlådan. Knagt euren Hund an Meubeln? står det.

Och så rivs hela den upprivande historien med Timmy upp igen.

Det var just på våren, när jorden bulnade av växande och tulpanerna var påstridiga och ett barnskitgrönt skimmer låg utbredd över buskarna, som Timmy ankom till hemmet och omedelbart började något, som jag då inte visste hette att ”knaga” an euren Meubeln.

Det visste jag inte förrän han hade ätit upp en pall av allmogeursprung, ett soffben och Svensk Uppslagsbok, Tuvstarr till Ängslycka. —

Då kom just ett liknande erbjudande ilande från en holländsk provinsstad och med den etsande frågan Knagt euren Hund an Meubeln?

Jag la detta erbjudande framför hunden och tog ifrån honom Svensk Uppslagsbok Tuvstarr till Ängslycka.

Han såg på den levnadströtta skorpa av gummi, som holländarna sänt oss, gäspade två gånger och gick direkt och la sig.

Hund, sa människor i ens omgivning den där våren, hund, det har du väl istället för något du inte har, du som har allting ändå.

Jag vet inte vad man svarar på sånt. Det finns väl en replik på det också.

Timmy hade man kanske i stället för något man inte har.

Man hade inte den vildaste idé, innan, om rent känslomässiga saker.

Inte i den utsträckning djuren förfogar över dem. Och inte om tyrolerhattar heller.

Jag vet inte hur men så småningom började det finnas hattar under sängarna.

Särskilt var det en tyrolerhatt.

Den hade en fasanfjäder i sig. Men ingen tyrolare.

Hunden tyckte om att slita sig lös i parkerna och kunde ibland avhämtas vid Davidshallstorg, om det säger er något.

”Vi har fått in en hanne med svart sadel” brukade det heta.

Poliser talar alltid om gårdvarar som om det vore cyklar.

Andra rymningar återkom Timmy själv med en tyrolerhatt mellan tänderna. Men utan tyrolare.

Det märkliga var, att det anfördes som något miss-tänkt, när hundens husse, någon vecka senare, fann tyrolerhatten under sin säng.

Makar vill tydligen alltid att om de finner tyrolerhattar i onormal omfattning under sina sängar ska de vara kompletta, MED tyrolare. Det är svårt att förstå. Man tycker att det skulle vara större merit för hustrun om det bara är en hatt, utan tyrolare, under sängen.

Varje dag, när jag hör hundsaknaden strömma ut ur var och varannan övergiven lägenhet, vid den tid, då mattar och hussar har löpt till löpande bandet, tänker jag på Timmys förmåga till saknad.

När han var ny hos oss, och tog för givet att varje människa var en stand in för hans mor i en hundgård i Lund, brukade han stiga upp ur sin vrå på natten och hämta en socka, en scarf eller något annat, som i hans värld kunde förmedla tillgivenhet. Det bar han iväg med till sin vrå

och insomnade med.

Inte alla människor skulle finna ett så ömt uttryck för längtan efter en annan varelse.

Den riktigt stora uppvisningen på känslornas område vidtog emellertid varje gång hans ägare gick till kiosken.

Så fort dörren slagit igen satte hunden igång med sorgearbetet.

Först skulle det sörjas vid fönstret. Det var ingen stilla sorg, det bara tittades rätt ut. Det var en uppslitande saknad på helspänn i säg två hela timmar.

Likadant antingen husse hade gått till kiosken eller farit på andra sidan jorden eller säg till Oxelösund.

Det skulle ryckas till var femte sekund och börja hälsas och dansas magdans om så bara huset satte sig. Och det gör det ju på gammal sjöbotten.

Efter två timmar ansåg hunden att hans ägare var förkommen och inte kunde återfås med svart sadel vid Davidshalls torg. Han gick bort från fönstret, utan att ta emot någon form av tröst.

Hunden avskydde att man alls la märke till att han var husselös, det skulle ingen annan få märka.

Han gick med en min av förolämpning någonstans och kastade sig ner på ett riktigt obekvämt ställe i en riktigt onaturlig ställning. Med en suck som kom huset att sätta sig igen.

Han hade beslutat att från och med nu betrakta sig själv icke som sörjande, han var inte i vila, sov inte, var inte trött, sjuk eller död.

Nej, han bad att få bli betraktad som BEGRAVEN. För nu hade husse gått till kiosken utan honom.

Eller var på andra sidan jorden. Eller med tåget i Oxelösund.

”En hund har ni väl istället för det som ni inte har...”

Ja, det har man.

I stället för den humor, den inlevelse i emotionella ting, den påhittighet i uttrycken för sina känslor, som ett djur, inte människan, har.

You are very beautiful

Afrika i februari

När han började med det vet han inte. Och inte varför heller.

Han är trött på alla montrarna med ringar och zebrabörsar och elfenben av plast och vykort med zebror och elefanter på och svarta träskulpturer av masaijer och så det här med postporton, postporton och postporton.

Han brukar bli störd av någon vit turist bäst som han som vanligt står i den ställning han trivs bäst med och bara tittar ut på ingenting.

Det vanliga bara: sikherna som han känner. Eller kikuyflickan i receptionen.

Ibland sitter kikuyflickorna från skolan tvärs över gräsmattan och flätar varandra mitt i solen.

Men han har sett det många gånger också. Han är inte den som reflekterar t ex över deras oräkneliga råttsvansar, som de flätar på varandra, de ligger som baby-puffaddrar över deras huvudsvål.

Han tänker över huvud taget inte.

Han har bara tråkigt.

Sikherna går förbi många gånger om dagen med småpojarna, som sparar sitt hår tills de ska kunna sitta bakom huset om mornarna, när ingen ser, och fästa upp det under turbanen. Än har de det bara uppfäst under en liten rynkad tygbit. Det ser ut som en liten påse uppe på huvudet. Sen ska de ha det under turbanen i hela sitt liv. De ska dö med turban och åka motorcykel med turban. Inte ens lagen rör på turbanen. När andra åker med hjälm, ska de ändå ha turban. Det är att vara sikh.

Men det är ingenting, som han direkt brukar stå och tänka på.

Han var uppe på krigskyrkogården utanför stan en gång.

Alla sikher var begravda för sig. Deras efternamn, som ju är lika för allihopa, lyste i guld i solen på kritvita stenar: Singh, Singh, Singh stod det och lyste i guld och fåglar satte sig på dem. Han vet inte vad fåglarna heter. Han brukar inte tänka på fåglar. Han brukar inte tänka på något särskilt.

Han är trött på ringarna i montrarna och turisterna, som kommer in och ska ha vykort med zebror på. Vad kostar portot, säger de.

Han brukar säga precis vad som helst, fem rupees eller tre shillings eller half a dollar. Som det faller sig.

Han minns inte, när han började med det, och inte varför heller, men medan han slår in summan i kassan och lämnar över växeln brukar han – utan att se på den kvinnliga kunden – säga, lågt, helt lågt, som till sig själv: You are very beautiful.

Han minns inte, när han började med det där ”ni är mycket vacker”, det var väl en dag, när han hade särskilt tråkigt.

Både de vackra och de fula blir vackra och häpna just för att han gör det på det vis han gör det.

Vita, rödlätta och alldeles färglösa kvinnor med bleka ögon ser en häpen sekund rätt på hans bedövande unga indiska orörliga skönhet.

Det är egentligen till sig själv han säger det: ”you are very beautiful”.

Han tycker själv att han är mycket vacker.

– Kan ni säga mig vad ett express till Nya Zeeland kan kosta? säger kanske en amerikanska, som ser ut som lejonet Elsa i något skinnaktigt med långa fransar på.

Det är då han kan säga t ex ”Exprés? You say exprés?”

Ni vill att det ska gå fort? Ni är mycket vacker”.

Han säger aldrig ”ma’am”. Inte ”Msabu” som negrerna. ”Msabu” är visserligen hans eget språk, men en hindu säger aldrig det till en vit. Det får negrerna göra.

Han är så oerhört ointresserad av postporton.

Och skålar av såpsten, denna såpsten. Och smycken av jade. Och väskor av zebraskinn, zebraskinn, zebraskinn.

Kikuyflickorna håller på än med sisna flätor. Om de har grisflott i dem.

Ibland kommer familjen in i butiken och han får se ut som om han håller på och säljer något. Skogen av släktingar, hela folkvandringen, tågar in. Sheila också. Fet och åtta år. Han ska gifta sig med henne.

Naturligtvis.

Ingen av farbröderna har fått tillståndet i dag heller.

Det är alltid detsamma. Inget tillstånd av myndigheterna.

Det måste finnas ett särskilt pappersbruk här i landet för blanketter, som indier ska söka tillstånd att köpa sarityg

till sina fruar på, och sen automatiskt läggs på hög i ministeriet.

Han hör aldrig annat än om dessa tillstånd och om London-planet, som väntar på dem alla någonstans i en nära framtid. Utkastade. Hur flickorna i London ser ut tro.

– Fem vykort och så porto för Illinois, kan ni säga vad det kostar, vet ni vad portot kostar?

Lejonet Elsa igen.

– One dollar, you are very beautiful ...

Hon stirrar ingående och undrande rätt in i hans oförskämda, bortskämda ansikte.

– Vet ni var posten är?

Han skakar på huvudet. Han brukar inte svara något särskilt på frågor. Titta ut bara, mellan de där två elefantbetarna, ut på ingenting.

Ibland undrar han hur flickorna i London ser ut, de lär inte vara särskilt vackra.

Men det är ingenting han tänker särskilt på eller så.

Sill och blågult för hela slanten

Att vad det heter, Gullan vet inte om hon ska ha lins-soppan FÖRE eller efter varmrökta laxen och oxfilén.

Eller ska hon ha patén först och kronärtskocks-bottnarna liksom breve.

Och SEN linssoppan.

Säsongen har ju börjat. Och middagarna. Och hela midivitten, som Emil säger.

Och tjejerna ställer opp med toppensolbrännan.

När man ser Gullans solbränna tänker man ”blanda du till hälften bark. . .” osv.

Och Inez, hon ser ut som Urakaipas moster. Och snart får hon SKRUVA på sig hatten på Derbyt.

Och så har hon den nya kantskurna, hackade frisyren, ni vet.

Som Emil sa, MÅSTE jag äta kronärtskocka, jag tänker alltid på Inez huve när jag har den på tallriken.

Inte är det mycket i heller. Så liknelsen är fullständig.

Som han sa ”rätta mej om jag har fel hördudu”.

Nej, men att vad det heter, det blir middag för arton personer, bara en enkel tillställning, som nu på lillördan. Emil och Gullan var ju hos Inez och Ernst som i onsdas. Det var som Emil sa, sill å blågult för hela slanten.

Det blir bara enkelt, som Gullan säger, som tiderna är nu. Men linssoppa kostar man på sig, för att, vad det heter, man tänker ju på u-länderna.

Gullan har liksom för sig att svälten har nånting med linssoppa att göra.

Men att annars så är hon och Inez — som Inez sa medan hon la in en progressiv mullbänk — ”jävligt medvetandegjorda”. Dom har varit på kvinnoläger i sommar!

Och Inez har tagit hand om, vad det heter, en sån härn terrorist.

Som Emil säger ”hon har honom i band på heltäckaren”.

Apropå det, så har Ernst inlett affärsförbindelser med norrbaggarna.

Nedra oljeshejker.

Det skedde av en ren händelse.

Ernst var på väg i Märsan till snabba pengar i Göteborg och måste till Oslo och byta fil. Det är det vanliga när man ska till Göteborg, dom där plastskallarna på Väg- och Vatten, som har konstruerat infarten, som Ernst sa. Väg- och Vatten förresten, stryk det första efter den här sommaren.

Att vad det heter, det var ös i norrbaggarna, snabba turer, full rulle å ös i dojjan.

Döre Odvarsen och Trave Fahrgaltung och vad det var, dom heter ju som nånting ur biologin, dom där norrbaggarna, som Ernst sa.

Men sill å blågult, det är Ernsts melodi.

Att vad det heter, Gullan har slagit ut alla väggar på nedre botten i villan i sommar. Det ser ut som ett oplanerat, kommunalt strövområde.

Hennes psykiater — hemskt gullig och med sånt där skägg., som liksom hänger ner så gulligt — jo, att, vad det heter, han bedömde Gullan som ”gravt isolerad”, om ni förstår vad hon menar.

Och han sa, att Gullan ju lever i en boendemiljö, som låser värderingarna.

Så att Gullan hittade väl icke en hemskt söt snickare, som blåste ut hela nedra våningen och gjorde storstuga av det. Svart.

Emil ställde inte upp på det förstås. Han gick redan sen flera år som en bryggarehäst, när han kom hem vid fem, och ställde sig vid bardisken i drömköket med sin draj martini. Men där fanns ju inget drömkök längre, ju.

Men att som Gullan sa, det får gå med i den stora kursen.

Nu börjar snart skolan också.

Emil hoppar in för andra året i följd som klasspappa.

Förra året satt han troget och tugga mustasch på vartenda stormöte i mellanflickans skola och när terminen var slut vann han tävlingen bland eleverna om ”Vem har den töntigaste farsan?”

Sladdbarnet är med i förtroenderådet på Dagis. Hon ska inleda ett symposium i höst, som har kallats ”Vad har du för pållisi när det gäller segaråttproblematiken?”

Det är ös i lillstumpan som Emil säger, snabba ryck och full rulle, sill å blågult för hela slanten, pappa opp i dagen.

Samlevaren eller Vem ska diska nu då?

- Hur ska ni ha namnet stavat hade han frågat, som tog upp beställningen, med k eller q?
 - Vad tycker du, hade hon sagt.
 - Med q hade han sagt.

Skylten var glödrivad och gjord uppåt landet där det ännu glödrivas.

Sedan hade hon kommit flyttande in med en liten dum vit byrå.

Han står och ser mellan diskmedelsförpackningen och julstjärnan, som aldrig dör, och en anordning, som hon brukade ha, när hon mätte kjollängden. Hon sydde mycket!

Mellan dessa föremål ser han ut på balkongen och det är ingen syn för gudar inte.

Köksfönstret har starr och i den grå sörjan obestämda ting på balkongen lever och dör fåglar. Han sätter ut

kartonger och kastruller där.

Han brukar bränna vid kastruller när han hör på orgelkonserter. Han hör ofta på orgelkonserter

Hennes strumpbyxor hänger kvar.

Hon måste ha haft femti par strumpbyxor.

Hon hade suttit på ett ställe, i en växel, och sagt ”Trä och list AB gomorrön”.

Efter det hon hade kommit flyttande in med sin lilla dumma vita byrå hade hon fortsatt att gå och sätta sig där och säga ”Trä och list AB gornorrön”.

En dag, när han kom hem, hade hennes lilla dumma vita byrå stått i farstun.

Den var på väg ut.

Så där är det när möbler är på väg ut ur ens liv.

Han stannade upp och såg på byrån utanför dörren. Men vem ska diska nu då? hade han tänkt.

Sedan hade dagarna börjat gå i alla fall.

Tredje veckan hoppade katten ut genom fönstret.

Den hade suttit som om den var uppstoppad i tre veckor.

Efter det hoppade den ut.

Utan att ställa ut någon vit byrå.

Dörrskylten fick sitta kvar på köksdörren med sitt q. Den var gjord norrut. Hon var norrifrån.

Hon brukade få mat norrifrån på posten. Det var alltid någonting som luktade.

Ett halvår efter det hon hade gått ut, eller rättare, byrån, hade köksfönstret starr. Och på söndagarna brukade han gå runt och nafsas efter högarna med sina kläder, som låg överallt, som små lessna dragspel. Dragspelen gick han ner i tvättstugan med och stoppade i maskinen. Strumporna spolade han ner i toaletten vid en enkel ceremoni.

När han kom hem om eftermiddagarna låg alltid syntetdisktrasan vid köksdörren. Han brukade ta den på foten och sparka den upp på anordningen för mätning av kjolfällan. Där hängde den på halvstång.

Han brukade sträcka ut armen in i skåpet och känna ett

spaghettipaket. Det hällde han i en kastrull och satte på spisen.

När orgelkonserten var slut gick han ut och slog över spaghettin på en djuptallrik och slängde pannan på balkongen.

Han åt till en punkrock.

Han brukade sitta och lyssna på barnen som bodde in-
under. De hostade alltid. Barn, det är såna som hostar,
tänkte han.

Någon gång hade han haft någon som hette antingen
Gitte eller Veronica med sig hem.

En sådan där Gitte, eller om det var Veronica, brukade
diska innan hon gick.

Han började halka i någonting på köksgolvet jämt.

Kylskåpet öppnade han inte frivilligt.

Han antog att lukten förbättrades om man stängde
tillräckligt snabbt.

Hennes krukväxter stod på balkongen som spetor. Hon
fick alltid en krukväxt av sina väninnor. Hon ställde
dem alltid på en spetsduk.

Hon virkade jämt.

Han kunde aldrig erinra sig utseendet på någon av dem,
men när han kom hem satt hon där och virkade med
dem. De talade om löner, sjukledigt och semester.

De hade mössor på sig, som de virkat.

Han tyckte att hans förmåga att ha tråkigt i deras säll-
skap var avsevärd.

När han kom hem gick någon av dem ut i köket och
lagade svagt kallt kaffe och kom in med och talade om
löner, sjukledigt och semester.

Fem månader efter det den lilla vita byrån hade gått ut
märkte han att han började ringa samtal till telefonsva-
rare.

Ibland ringde han "Fritid" och fick råd om att se häll-
kistor, medeltidskyrkor och besöka våffelbagerier.

En gång hade han mött katten.

Den tittade bort.

Nästa gång möter jag byrån, tänkte han.

Den kommer också att titta bort.

En gång slog han numret till ”Trä och list AB gomorra”.

Men fabriken hade brunnit såg han sedan i en tidning.

Inte förrän han hade tänkt det märkte han att han tänkte: Vem ska diska nu då?

Potatisen ska ryka på bordet

Nej, men att, som Emil säger, hurnt har det blivit idag, i samhället, hörni?

Tänk att nu har det gått så långt, att Gullan har till och med slutat gå till hårfrisörskan.

Och då ska det ha gått långt.

Förr rörde sig ju liksom allting i hemmet kring Gullans besök hos frissan.

Särskilt då julfrisyren, det var ju så där så att det gav utslag på Richterskalan, när julfrisyren var aktuell.

Emil minns en gång när Gullan kom hem som grävling, lillejulafton.

Varefter hon stängde in sig på muggen och skulle ”stämman människan”.

Men att vad det heter, Emil ska få en ny typ av tupé i julklapp i alla fall, fänad och framåtkammad med antydning till Fälldinpolisong, så, som det ju ska vara i år.

En sån där tupé, som håller ”både i duschen, bushen och squaschen”.

Och det kan behövas, för – att vad det heter – dom ska åka med Ernst och Inez till Gambia som i jul.

Inez åker MED grisknorr.

Jämställd eller inte, Inez far aldrig nånstans på julen utan ”mammans grisknorr”, detta odödliga monument över hennes mor i Hotagen som Emil säger.

Vad det heter, Ernst, han har gett upp det där med tupé. Han har börjat med en av dessa mirakelmediciner istället, som utlovar en hårväxt, som lär vara omöjlig att skilja från dralonplysch.

Nej, men, att vad det heter, annat var det förr.

Emil minns när han kom hem från firman om kvälarna. Knappt hade carporten smällt igen om Märsan förrän han ryckte upp hemmets port och vrålade fram det klassiska manliga urtidstjutet: Potatisen ska ryka på bordet när jag kommer!

Ernst i sin tur hade ju drömt om den här dan som den dag, när han mitt i ett komplicerat filbyte på Lunda vägen med vänster hand skulle ha biltelefonen i höger hand och ringa från bilen hem till Inez och ryta samma sak. Liksom helautomatisera sitt kärleksförhållande till

frugan, om man kan saj så.

Men icke.

Inez går på Komvux och ska bli konsult för interner eller fanken och hans mormor, som Ernst säger. Dom där som alltid sitter i teve och säger ”JAG HAR PLÖTSLIGT BLIVIT EN MEDVETEN FÅNGE”.

Ernst minns förr om jularna när Inez var beskyddare för serviettbrutningskurser.

Men det tror fanken att det ska va finare nu att framställa förbrytare som franska liljor.

Nej, men att, som Emil säger, att komma hem efter jobbet nu till hemmets härd, det kommer en att tänka på dom här forskarna, som inte slutat hoppas på att finna liv på Mars.

Och samma är det väl i alla hem.

En del hem – påstår Emil – sköts av schäfrar.

Dom ser ut därefter.

Och man kan höra gnyet från dom där schäfrarna, som är ensamma hela dagarna och står och gnäller vid dörren om eftermiddagarna, precis som hemmafruarna, förr.

Emil påstår att han påträffade en schäfer som skötte torktummlaren.

Ja, där sitter Emil om kvällarna i ”miljököket” och känner sig som Mars-landaren, som sträcker ut en automatisk arm efter nåt ätbart på en annan planet. I Emils fall då gäller det en otinad köttbulle i frysen, som han försöker tina upp med kroppsvärme.

Gullans UPPBEVARING, som han säger om frysen med ett aktuellt Fälldin-ord.

Gullan är som vanligt på vuxenutbildning. Sladdbarnet kvar på dagis. Och mellanflickan har just tagit sabbatsår från sin långa sysslolöshet inom skolans väggar. Hon har just uppburit sitt första trevande bidrag från det allmänna, en stor dag i familjen, som Emil säger.

Man får vara glad för varje framsteg. Även bakåt.

I veckan som var kom sagda begåvningsreserv hem och meddelade, att nu så hade hon tagit sabbatsår också från sabbatsåret, för hon ville ”komma loss” och ”känna sig för” och ”komma ur låsta värderingar och rollbindningar”, som liksom då Emil skulle ha åsamkat henne.

Hon antydde dock vissa luddiga framtidsplaner.

Som Emil sa, hon skulle börja som sån här legitimerad bacillbärare inom långtidsvården.

Som i måndes lämnade hon långtidsvården för gott, som korttidssjuk.

Ett sånt där Nicolins svarta får.

Sonen, Emils framtidshopp, har funnit ut att han bör avbryta sin utbildning snarast. Han ska gå till kulturen. Och skriva böcker.

Eller bli sån härn tyckare och berika kultursidorna med artiklar som börjar Den här pjäsen känner jag jävligt för.

Som Emil säger, författare kan du väl inte bli, du har ju aldrig suttit inne.

Gullan hon bara hänger ihop med Inez på symposier. Som hon säger, vi tjejtrasor måste hålla ihop!

Som Allhelgonadagen skulle hon väl uppoffra sig och laga middag åt familjen, gubevars. Gås skulle det ju inte vara, det var inte tillräckligt invandraraktigt. Det skulle vara GOULASCH.

Hon mena väl galosch som Emil sa efter middan.

Gullan hävdar nu att hennes hormoner säger henne att

hon är mera bestämd för skiftnyckel än för elvispen.

Som Emil sa, bara hon inte lägger den i goulaschen så.

Skulle det bli så att dom separerar, så är det ingen tvekan, säger Emil, om att barnen får en mor, som är som en far för dom.

Var god stäng dörrarna

Det är något särskilt med svensk sommar.

Det är då som vem som helst blir önskad trevlig resa på franska på järnvägsstationerna.

Också dörrar och grindar ska stängas på franska.

Ibland synes det en som om det är just detta som är svensk sommar: detta när SJ en dag börjar tilltala en enkel nypåstigen på klingande franska.

I varje fall franska.

Det är då det är sommar.

Och konduktörerna är förklädda i pilotblått.

I Katrineholm säger de sådana saker som: ”Damen, då var det Katrineholm, då, och allmän väckning, är damen säker på att damen är riktigt vaken?”

För SJ:s stiliga pilotblåa män har inte börjat med det stora allmänna dumduandet än.

Allmänt väckt av en man i pilotblått stiger man ut i Katrineholms morgon i en flod av sol och tänker att SJ är ändå det bästa.

Men nästa natt på tåget blir man allmänt väckt klockan två av två damer, varav den ena är från Nattavaara. De

går på vid en station mitt i Sverige och har aldrig åkt sovvagn förr och beter sig som om de har köpt in hela tågsättet för egen del.

I en timme håller de på och lyfter in pycken och påsar och flyttar apelsiner från sina män i sovkupén längst bort och till sina kassar i sin egen kupé.

Ibland försöker de lägga blomjord ovanpå mig, som sover uppe under taket. De har blomjord med sig. Och mattor.

Det är rätt vanligt att svenska kvinnor flyttar mattor mellan olika stationer i Sverige.

Ibland får damerna fel påsar från maken längst bort i korridoren och han måste då anropas genom hela gången angående nattlinnet eller Damernas Värld som ligger ”antingen i vikendväskan, Oskar, eller i Jämsbondportföljen du vet”.

(I och för sig är det väl på sätt och vis inget otroligt om James Bond skulle ha nattlinnen i sin portfölj.)

Inte förrän en marmeladburk och en sak från hemslöjden i Ystad har kommit tillrätta kan det bli tal om att sova.

När damerna, dessa slavar under ägodelar, precis

stillnat till efter en ytterligare gemensam rundvandring i tankarna på hemslöjden i Ystad, rycker en för mig obekant fru från Luleå upp kupédörren och frågar om vi, som är därinne, kan gissa vem som är på tåget? Vi kan aldrig gissa det, säger hon.

De båda liggande damerna börjar räkna upp befolkningen i avfolkningsbygderna.

Det är ingen av dem.

Det är Eivor Johansson!

En timma efter detta, när alla just somnat, ska jag gå av.

Jag beslutar mig för att vara hänsynsfull och göra mig i ordning utan att tända lamporna, kanske till och med ute på den av någon hälsovårdsnämnd aldrig besökta tågtoaletten.

Jag har en dunkel känsla av att jag är hänsynsfull på pin kiv. Det är inte alltid som det goda har en ädel bakgrund.

Jag sitter uppe under taket i SJ:s sovkupé och det är nu som jag ser att stegen är indragen.

SJ drar in allting. Nu har de dragit in stegen också.

Utan stege är hotellgästen hos SJ närmast förvandlad till någonting i Kolmårdens djurpark. Man är dömd att sitta som en babian och glana uppe under taket. Eller

att kasta sig ner utan skyddsnät i ett mörkt rum, som inte är statiskt, utan slänger hit och dit mellan skenskarvarna, i en stor skog, i Mellansverige. klockan fyra på natten.

Jag har ingen annan möjlighet än att låta mig falla handlost i mörkret, förlitande mig på att pyckena och påsarna från Nattavaara ska utgöra en lämplig landningsbana för mig.

Jag får rätt. Jag nödlandar på kupégolvet. Det är ett gungfly av alla de bruksvaror, man kan ta med sig genom halva Sverige: mattasor, blomjord, apelsiner, damtidningar.

Utanför tågtoaletten är den vanliga svenska tågscenen vid alla tider på dygnet: en utlänning har kopplat det vanliga greppet på en ljus svenska, en orörlig Laokoon grupp, som man själv får flytta på, om man vill komma förbi.

Utanför far Sommarsverige-morrönen förbi, brutalt vemodfull och vacker och vit och ensam och utan tröst.

När jag, kommer och ska in i kupén igen och klä mig färdigt och ta mina saker, har Nattavaara-varelserna låst in sig.

Jag knackar i en kvart.

Utlänningen står kopplad i samma orörliga position med svenskan utanför tågtoaletten. Något sorts dödmans grepp.

I tre kvart sitter jag i tågorridoren på SJ:s frimärkstora fällbara bänk, detta järnvägens svar på snurrfåtöljen, som verkligen kan ta ur tågpassageraren alla bortskämda idéer om detta att sitta.

Inte förrän jag tar av mig skon och på ryskt vis bankar upp mina medsoverskor får jag komma in. I en värld av skär charmeuse, korsetter från Spirella eller vad det heter och lösgommar, finner jag mina ägodelar.

Hon från Nattavaara:

— Nä, men Elma, här kom nån som inte bor här, hon måste ha gått fel. Inte har vi sett att det har bott nån fler här, inte.

Jag hinner lagom kasta mig av med hennes avskedsreplik ringande i öronen: — Jamen, Elma, i alla fall va hon inte hemifrån.

Nixon kan erkänna Kina. Men den som är hemifrån skulle aldrig erkänna någon som INTE var det.

Hemifrån vill säga.

Framtiden är inte vad den har varit

Juli 1971

Framtiden är inte vad den har varit. Nu visar det sig att år 2000 kommer fritiden — den snälla människan hade vi så när sagt — att bli vårt allvarligaste fritidsproblem.

En grupp sådana här sociologer har räknat ut att fram till år 2000 kommer fritidsaktiviteten — det vill säga ansträngningarna att göra ingenting — att ha ökat till tre gånger så mycket som nu.

Och ändå har vi i dagens läge så många människor som sliter ut sig på att inte göra någonting.

Sociologerna har sålunda räknat ut att nio av tio anställda i ett företag kammar luggen så och så mycket av sin vakna arbetstid, medan andra fikar, tvetar skank, böjer gem och äter mustascher två och en halv gång den tid, som tidigare nämnda personer kammar luggen.

Vad en sociolog är är det ingen som vet.

Men det har sagts, att sociologi, det är när man fastställer en sådan sak som att t ex människor är olika. En del är av ett kön, andra av det andra. En del är korta men

så finns det också de som är långa. Några bor i stan och så finns det sådana som bor på landet.

Detta är inte ett stycke ur Sörgården utan sociologi.

Men åter till ”fritidshelvetet” som kvällstidningarna skulle säga. Sociologerna har funnit ut att när arbetstidsförkortningen kommer — det vill säga, när den arbetsfria lördan börjar redan på tisdan — sa ökar behovet av ett meningsfullt sätt att göra ingenting någonting alldeles enormt.

Det fordras med andra ord en del redskap för att effektivt undgå att utföra något vettigt. Man kan ju inte begära att folk ska göra ingenting med två tomma händer inte.

Fabrikanter som tillverkar fritidsgrejor har i dagarna haft ett katastrofmöte för att snabbt söka komma fram till lukrativa lösningar innan situationen brakar lös. År 2000 händer så lätt. Arbetsbenägenhetsoviljan kräver ju t.ex. fiskredskap, undervattensgrejor, sparkstöttingar, hopp- och slungverktyg, kulturspadar (sådana som man gräver ner kulturen med) etc.

— Vi måste, säger en av direktörerna i fritidsbranschen i en intervju med våra Medier, se till att människornas möjligheter att aktivera sig själva tillgodoses.

Förut kunde ju åtminstone det kvinnliga fritidsklientelet diska sig fram. I en framtid, när allt hushållsarbete daffinitift eliminerats och kvinnorna slutat upp till och med att diska engångstallrikarna, så ser vi oss ingen annan råd än att även damerna måste beredas tillfälle att göra ingenting meningsfullt.

Vi kan ju inte räkna med skog och mark som en framtida lösning, eftersom det inte kommer att finnas någon natur längre fram. Man kan ju inte heller räkna med att detta att sjukskriva sig och sitta och byta fil ska fylla behoven av fritidsaktivitet i all oändlighet.

Någon har föreslagit fågelskådning. Det är ju också väldigt billigt. Titta kostar ingenting.

Helst bör ju var och en få en fågel att titta på men det är inte nödvändigt. En sociolog har räknat ut att flera personer torde kunna titta på samma fågel samtidigt.

Att fritiden kommer att slita hårt på människan i en framtid står utom allt tvivel och man måste redan nu räkna med en intensifierad forskning när det gäller att finna någon form av rekreation som kan sättas in. Detta om fritiden.

För övrigt har äntligen den utländska turistströmmen

kommit igång. Coloradoskalbaggen bara väller in över våra gränser.

I övrigt har man hittat bakterieodlingar i mjukglassen uppåt landet. Bakterierna ser ofta ut som skiljetecken står det. Ett utropstecken bör man också ägna åt negerkyssarna enligt Folkhälsan. De liknar i en del fall rena språkläran kan man förstå. För övrigt meddelas det att Lassie ska komma igen i TV så småningom.

Folk är besvikna för de har hela tiden trott att det gällde Lassie Holmqvist.

För övrigt anser jag att Tosse bör adlas.

Och Pettersson bli Sir. Sir Fåglum.

Och Vårgårda Ris bör ändras till Vårgårda Ros.

Vi för inte storlekarna!

Apropå det, var väl icke Gullan ute och gick i BOU-TIQUERNA i går!

Som Gullan säger, hörni vad dom HATAR en, dom där nyslappa, behålösa börnorna i popboutiquerna, bara för att man inte är 19 år.

Dristade sig väl icke Gullan att fråga efter en behå.

— En vadåförnånting? säger då en sån här diskotekknarkad postischbrud.

Hon sa det till sin nagel, som hade gått tvärt av vid Gullans inträde.

En urödla frågar efter en behå!

Ungefär.

En urödla eller en pälsänger eller ”vad du vill” som Gullan sa, när hon berättade för Inez i telefonen i morse.

Och denna pälsänger, alltså, frågar efter nånting sånt som en behå! I dagens läge, alltså!

— Vi FÖR tyvärr inte STORlekarna, säger då den levande skummjölksreklamen bakom popdisken genom poplarmet.

Som Gullan säger, dorn där, dom borde ju stå på Systemet istället, dom vill ju inte sälja sina varor.

— Kan inte fröken se efter åtminstone, skriker då Gullan genom diskotekljudet. (Eller ska man kanske säga du på en gång, man vet ju aldrig.)

Då kommer det något meddelande ut ur postischen vid disken igen:

— Jag ÄGER ICKE en behå. Icke i detta numret, det kan jag gott säg.

”Äger icke” alltså. Som Gullan sa:

— Nej, det ser jag ju, att FRÖKEN inte ÄGER nån behå, men kan ni inte se efter om ni har en åt m i g, det är ju en affär det här? Där man köper saker? Eller hur? Eller är det en speldosa? Eller en LSD-kvart? Eller en skrattspegel? Eller vad ska det föreställa för nånting? Kan inte fröken stänga av det där, som låter hela tiden, så att ni kan föra ett vettigt samtal med kunden utan att man behöver ha strupmikrofon?

Då sticker ett huvud upp från det så kallade lagret och den behålösa nageln säger till detta huvud, som heter Andersson: — Andersson vill du CHECKA på lagret, (CHECKA ALLTSÅ!) om det finns denna kundens STORLEK!

Hon uttalade ordet storlek precis som om det existe-

rar lillekar också.

Damen utan underkropp går därefter ner på lagret och omkommer som vanligt där.

Pälsängern står och väntar.

Gullan har ännu icke någon gång sett någon komma tillbaka från ett lager.

— Snälla fröken, säger då Gullan efter en kvart, min make väntar i bilen på mig.

Hon med nageln ser ut som: — Make? Grupper inte kärigen? Är hon inte klok? SAMMANBOR hon då inte åtminstone?

Just när Emil kom in i BOUTIQUEN som en blåslampa och hade parkerat om fem gånger och skulle vara på den heliga firman om fem minuter och ha media-penetrerings- och progressivitetssektionssammanträde kom damen utan underkropp upp från lagret och form-ligen SLÄPPTE en behå PÅ Gullan medan hon tittade ut genom fönstret samtidigt.

Som Gullan säger: Det lär finnas 152 olika typer av behå. Det här var alla 152 på en gång.

Som Gullan säger: Måste allting vara gjort bara för den nya degenerationen? Och MÅSTE den som har fyllt 39 några gånger behandlas som det som var FÖRE Napoleon?

Strimma och Stisse, Stisse och Sterner, Sterner och Strimma

(VM 1970)

Det är först när man har varit utomlands en tid och kommer hem igen som man börjar begripa varför utlänningar tycker att Sverige är ett märkligt land.

Man behöver bara ögna igenom rubrikerna i tidningarna för att inse det bizarra i svenskt folkliv:

”Landshövdingenska hoppar fallskärm!”

”Fler och fler har huvudlöss!”

”Korvens innehåll ses över!”

”Sterner petningsmogen?”

”Sponken och Honken stötestenar i svenska äkten-skap!”

”Nobben för kvicksilverfisk!”

”Polokrage till framätfallande mage nytt medelålders-mode!”

Och så först och sist ishockeyn, ishockeyn, ishockeyn. Ni följer väl med ishockeyn? Gör ni inte?

Så att då märkte ni inte häromdan att ”Tre Kronors främsta kroppstacklare Stisse golvades av ett par tryckare”?

Jamen Honkens tå då? Följer ni inte de olika faserna med Honkens tå?

Ni menar inte att ni inte har Honkens tå i maten morgon, middag, kväll!

Nå men märkte ni att 5-3 till Sverige häromdan var ”en delikatess” då?

Vet ni kanske inte ens att ”behovet av en Singer symaskin i svenska landslaget var akut” häromdan i Tre Kronor faktiskt?

Ni märkte förstås inte heller att finnen hade en ”tänkande klubba” i tisdags? Och att ”Tre Kronor gick på en mina” just av den anledningen?

Ni kanske tror att Stisse och Strimma och Sterner är tre björningar på Skansen? Ni vet, Stisse och Sterner, Sterner och Strimma, Strimma och Stisse?

Vaknar ni aldrig på natten och kallar på er man och säger åt honom att ”med Honken i stöt vet man aldrig vad som skulle kunna hända”?

Har ni verkligen inte satt er in i vem Sillankorva är?

Ni kanske tror att det är nån sorts maträtt som är i

stort behov av den nya livsmedelsstadga som vi ska få?

Jamen, följer ni inte med ett enda dugg i GULD-SNACKET? Vet ni då inte att Sterner mest börjar likna ”ett fall för Kotknackarna”?

Har ni då inte minsta ”transatlantiska spirit”?

Säg inte att ni gick miste om filosofien i Honkens TV-uttalande häromdan, när han skapade de här odödliga orden: ”Jag tror vi ska försöka åka skridskor och spela pucken och ingenting annat”.

Var får han allt ifrån?

Det ligger mycket FILOSOFI i sånt där, vet ni.

Apropå det, en fasansfull tanke dyker upp: Var ni kanske inte ens med i tisdags när ”Tre Kronor växades till ettöringar”?

Vet ni för övrigt att Lars-Göran var ”psykologiskt oroad” när han spottade på domaren?

Hur sa, står ni inte ut med Strimma och Sterner, Sterner och Stisse, Stisse och Strimma, Honken och Virus, Virus och Lars-Göran i ert vardagsrum i en enda dag till?

Vill ni inte ha ”smutsig hockey” i vardagsrummet när ni just har fredagsstädat?

Jamen, ni är ju direkt PETNINGSMOGEN, ju!

Så att ni gick miste om det där, häromdan, när TV-kommentatorn påpekade att tjecken ”satte sig på den kroppsdel där ryggen ändrar namn och heter nånting annat”?

(Det är nog FILOSOFI, sånt antagligen.)

Hur som helst, ni måste ju inse att ni inte kan missa ett tillfälle som detta att umgås med HJÄLTARNA! PSYKOLOGERNA! FILOSOFERNA! Män med ”klubbor som tänker”!

Undrar ni vad alltihop handlar om? Har ni inte fattat nånting alls? Är ni inte ens ”psykologiskt oroad”? Jamen, det är så enkelt, tänk på Honkens stora filosofiska uttalande:

Åk skridsko och spela pucken och ingenting annat!

Och låt oss hoppas att inte ”Tre Kronor växlas till ettöringar”!

Ur zoologien...

Världen rullar vidare med sin panik. Men i parken håller sig hundägarna med sitt eget lilla årligen sedvanliga vårhysteri.

Någons hund har visat sig ha en levande fågel innanför tänderna.

Alla mattar förlorar fattningen, speciellt som någon påstår att det är en ringmärkt fågel. Alla spyr förakt omkring sig över handlingen.

Bara hunden själv är nöjd och stolt. Och kanske fågeln. Rätt som det är kvittrar fågeln till inne i gapet. Alla beundrar dess sinnesnärvaro. Det är inget missbelåtet kvitter. Fågeln tror kanske att hundens huvud är en ny typ av fågelholk.

En gång kände jag en fågelhund.

Han var borta från hemmet i minst ett halvår och utbildades för att gå på raphöns.

Hans enda insatser, när han kom hem efter ett halvår och enligt sin husses utsago hade minst sergeants grad, var att sätta sig framför undulatburen i vardagsrummet och sitta där ett halvår framöver.

Det tyckte hunden var höjden av påpasslighet.

Han antog att husse vill ha det så och att det hörde till tjänsten, detta oavslåtliga stirrande på undulatparet.

Fåglarna var tuffa. Det gick inte dem på nerverna, inte. De gifte sig och fick barn mitt framför nosen på den förtörnade besten.

Han tog det väl som en pik, får man anta, men satt plikttroget kvar som han antog att tjänsten krävde.

Kärlekslivet gick vidare i buren medan hunden försummade liknande nöjen för egen del. Han blev så småningom grubblande.

Efter ett år gav han upp och gick och drog något gammalt över sig.

Varje gång man går i parken numera utan hund kommer alla de gamla vanliga kändisarna fram och frågar med svansen var man har hunden.

Det undras och lyfts på tassar i stum förvåning och tittas långt och länge efter Timmy.

Camillo, lejonklippt playboy i hundarnas innekretsar, kommer fram och frågar.

Han och Timmy hade visserligen aldrig samma intressen, men i alla fall.

Camillo dansar på bakbenen på anmodan.

Han beundrades gränslöst av sin tungfotade kollega,

men så är han också en pudlarnas Nurejev här i parken.

Boxern kommer och vill snacka bort en stund. Tittar upp, tittar bortåt och runt omkring: Hade inte du en hund?

Collieflickan kommer och frågar sig för fast hon alltid nobbade Timmy. Flickor tycker sånt är roligt. Hon var utviksbruden i hans liv. Fast till skillnad från de flesta dylika rädd om sin dygd. Satte sig alltid och vek svansen runt om sig med minen av: Jag är tingad!

Timmy lyckades aldrig lista ut vem som tingat henne.

Hon sätter sig för säkerhets skull nu också. Tror fortfarande att dygden är nånting att ha kvar.

Tre kinesiska hundar med blå tunga är nya och saknar inga bortgångna kolleger.

De är inne-hundarna nu. Kineser är ju allmänt på modet...

Till och med grannens katt på landet saknar Timmy.

Det kan vara tomt också efter fienden.

Hon låtsas inte direkt om det.

Går bara runt, prövande omkring mig som om hon gick på en het spis och sätter sig självmedveten och pösande vid knuten. Blundar betydelsefullt. Försöker se oberörd ut, medan generationer hopsparat kattlist tänds och släcks i hennes blick. Så här: —Vad jag skulle

säga och inte ljuga, brukade du inte ha hund med förr, tycker jag att jag minns?

Hon bör minnas om någon. I tre generationer har hon farit som ett kanonskott in i missionskyrkans orgel var-enda gång vi kom till trakten med Timmy. Först mor-modern, sen mamman och i fjor hon själv.

Jag såg aldrig någon komma ut ur orgeln.

Den måste vara full med katter som där framlever sina nio liv till Sions toner.

Det hände alltid något i den kattens liv så länge Timmy fanns.

Hela bygden blommade upp.

En sommar satt hon i tre dar i ett träd. Hennes matte bar möss och mjölk till henne, men icke.

Vi ringde brandkåren. Men det var en bortskämd brandkår som krävde åtminstone en soteld och det hade vi inte.

Timmy nästan sörjde ihjäl sig. Kattens hat hade tänt en liten fånig eld i hans dumma hjärta.

Men det var inte nog för att brandkåren skulle rycka ut. Vi SÅGADE ner katten efter tre dar och fem träd ...

Ett litet kalhygge på Småländska höglandet minner ännu om oss...

I stället för något som man inte har - 2

Till Timmy

Det var i Lund och det var vår och det var en trädgård med gröt och — violer.

Sex valpar som inte var längre komna än att de snubbade på violer befolkade den här trädgården och människan som stod vid staketet och som egentligen var rätt likgiltig för djur, upptäckte att man ju töar upp, liksom, av att det faktiskt finns varelser som är till den grad bortkomna att de snubblar på — violer.

De sex snubblar sig fram över violerna och kommer äntligen fram till sex stycken grötar som står utplacerade i deras väg. Och så snubblar de på grötarna.

Det är svårt att stå emot nån som snubblar på gröt.

Det var särskilt en. Han hade ett utseende som något som har blivit över när de har hållit på med nånting på Hemslöjden. Och detta överblivna var mycket bekymrat.

Man fann sig plötsligt säga: Den tar vi.

Han flyttade över till oss och förlade sitt snubblande hit.

Och han var fortfarande helt bekymrad.

Folk som var garvade — vad det nu är — sa så här: Hund, ja, det har man väl istället för nånting som man inte har.

Och det var ju sant. Man har inte nån som snubblar på gröt hemma hos sig och så skaffar man sig en som gör det.

Det är först långt senare som människan upptäcker att hund, det har man kanske i stället för något som man inte har, men man får det man inte har av att ha hund.

I alla fall, förundrad blir hela familjen, så sakteliga varse hur den börjar betyda nånting för den här varelsen.

Först var det fråga om en leksak, en clown.

Ett helt ensidigt intresse.

Det blir något mer när varelsen börjar stiga upp på natten och pallra sig genom rummen med en förvånansvärd beslutsamhet och hämta något som tillhör någon i familjen. En vante kanske, eller en strumpa. Han kan inte sova annars.

Först efter detta kan han bära sin hundensamhet något så när och somna med vanten intill sig.

(En familjen tillhörig dansmus går samma vecka och gör av med sig i ren och skär svartsjuka.)

I alla fall hunden fortsätter år ut och år in att försöka bota sin ensamhet, sin fångenhet i djurhamn, genom att — så fort människan lämnar honom och går sin väg — hämta något åt sig som tillhör människan.

Det är bara ett av hans sätt att — antingen människan vill det eller inte — binda henne vid sig.

Själv hade väl människan aldrig tänkt sig det så. Hon hade som sagt tänkt sig en leksak. En clown, eller en som hon tar hand om och har bara som en azelea eller en pall.

Om hon över huvud taget har tänkt alls.

Hon märker nu att hunden ger hela den här historien en dimension som hon inte visste om att den fanns och som hon kanske inte ville.

Också om hunden inte betyder något för henne, så kan hon inte hindra, att hon betyder något för honom. Automatiskt, med en ekvations logik betyder han — finner hon — också då något för henne.

Det är en varseblivning bara, en insikt som hunden kom med. Och det är inte den enda insikt hunden kormner med till sin människa.

Hunden förtydligar hennes insikt om ensamhet och övergivenhet och allt levandes utlämnade situation, men också hennes insikt om något som hon nästan aldrig känt till: ren och oförfalskad lycka och livsglädje.

Förundrad går hon bredvid och ser den envishet med vilken han kan uppskatta det enahanda livet sånt det ter sig på enahanda promenader. Alltid lika översvallande möter han morgonen, vinden, vattnet, träden.

För att inte tala om hans uppskattning av den ofta surmulna, missnöjda, nedtryckta människa, som är hans ständiga följeslagare.

Om hon är borta ifrån honom en vecka eller en timma får hon samma förnämliga mottagande när hon kommer igen.

Det är en absolut exklusiv händelse, som firas med samma outtröttliga glädje varje gång. Det dansas till hennes ära, det kastas papperstussar upp i luften, det springs varv på varv fram och tillbaka och det hälsas och hälsas, om och om igen.

Folk som är mer garvade säger: — Nå, sentimentala människor finns det ju, men hur det nu är, så blir en hund aldrig mer än en hund.

Det är sant.

Men det är inte riktigt sant. Det som ger det hela en dimension som inte når ”folk som är garvade” är att hunden blir just den hunden.

I dag går man i parken och ser dag hur förårsyrt alla det här kvarterets välkända hundar leker. Livet består av att springa som om elden är lös och så återvända i stora cirklar och svängar till sin människa med en pinne. Outtröttligt, gång på gång. Bara springa, springa av ren livslust och så sätta sig framför sin människa och titta upp på henne så där som: — Milda makter, vad det är kul att leva, fattar du inte hur toppenfestligt det är, din tungus? Varför hämtar du inte en pinne, du också, och fnattar runt med, det är helfestligt, ju!

Det är bara en som inte kommer i dag. Och som inte kommer någon mer gång mellan träden i parken. Det lustiga livet är slut för honom. Timmy är död.

Skibet är i havn...

Februari 1970

Det är en dag i slutet av veckan ombord på båten. Man sitter och ser på skolbarnen som har februarilov. Man läser i tidningen där det står att den första fasta förbindelsen mellan Köpenhamn och Malmö ser ut att bli verklighet.

Många mödrar kan intyga att den fasta förbindelsen mellan Köpenhamn och Malmö redan är verklighet och har varit det sedan dottern i huset började jetsticka en tröja, som hon sa sig skola ha en dansk medborgare i, vid namn Jensen.

Många små kort-korta flickor lär på senare tid ha flyttat ut hederliga helyllesvenskar ur sina tröjor och flyttat in en dansk i stället.

I alla fall, det är i slutet av veckan ombord på båten och salongen företer just den förvirring, som är så betecknande för veckoslutet på Sundet.

Kaptenen — jag tror det är han — anropar oss ideligen i högtalaren, de mest bizarra ting är antingen förkomna eller upphittade. En ”tejnebok” av

ÄLLIGÄTOR-SKINN är ”uppfunnen” och kan återfås på styrmanskontoret.

Minuten efteråt är en matros försvunnen, som heter Lundholm.

Närmare upplysningar angående Lundholms skinn lämnas inte av kaptenen.

Alla i salongen börjar famla i sina fickor, påsar, väskor och portföljer efter någonting av ÄLLIGÄTORSKINN. Eller möjligen för att se om de har matros Lundholm på sig.

Sedan lägger sig förvirringen sig och de flesta försjunker i detta behagliga tillstånd, som kallas att vara dansk.

Som icke-dansk får man lätt det intrycket att samtliga danskar känner varandra.

En fru t ex, som sitter alldeles rygg i rygg med mig och talar rakt in i mitt öra om ”gulerödder”, har med förtroende vänt sig till en man med cigarr, en som i Sverige aldrig skulle byta ord om en sån sak som gulerödder med en främmande kvinna i hennes ålder.

I Sverige skulle en sådan man och en sådan kvinna, när de första gången råkade sitta vid samma bord, ha

besvär med vad slags bemötande de skulle kosta på varann.

Danskar emellan är något bemötande aldrig aktuellt.

Det är naturligare än så. En dansk bara ÄR. Rätt ut. Och det fungerar fullt tillfredsställande, antingen han råkar Jensen, som kör öl i Nyhavn, eller kong Frederik eller en obekant dam på båten, som börjar tala om gulerötter.

En svensk sitter och är utanför.

Vemodig.

Saknar sommaren.

Längtar hem om han inte är hemma.

Att otrivas är odanskt.

En dansk bor där han är. Där hans cigarr brinner.

Man kan aldrig veta och kommer aldrig att få veta, om det är cigarren, som är fortsättningen på dansken eller om det är dansken som är fortsättningen på cigarren.

GENOM cigarren närmar sig danskarna varandra och liksom öffar åt varandra, känner varandra, och förstår varandra. Bättre ju otydligare man öffar genom cigarren.

Runt omkring den vemodige ensamme svensken

pågår som öfande samtal mellan danskar som sannolikt aldrig sett varandra förr. En kanske bara har ett enda öff i sin vokabulär, som han stöter ut genom cigarren för varje gång den andre har yttrat fem stycken öff.

Det fungerar utmärkt.

Damen med gulerötter får all den förståelse hon kan begära av sin bordsgranne, trots att han aldrig har sett henne förut.

En danska behöver inte vara ung, vacker eller intelligent för att en karl ska höra vad hon säger.

Hon behöver bara envist tala om gulerötter.

Nu har kaptenen hittat en KOSMETIKPUNG!

Och han vill bli av med den så fort som möjligt.

Matros Lundholm har inte kommit till rätta. Dessvärre.

Man börjar diskutera: Kan matros Lundholm ha något samband med detta märkliga danska föremål. KOSMETIKPUNGEN?

En svenska faller ihop i skattparoxysmer över en starköl.

Kaptenen upprepar sin förebräelse mot oss angående den tidigare nämnda TEJNEBOKEN.

Av ÄLLIGÄTORSKINN.

Vi äter ”en med lax” och ”en med ål” så länge.

Hon med gulerötterna dricker citronvann.

Mannen med cigarren dricker INTE citronvann. Han börjar nu se ut i ansiktet som, ja, som dansk mat på något vis. Som nationalrätten rödkål hade satt sin prägel alltför eftertryckligt på honom. Han skulle aldrig i livet få handla på vårt System t ex, utan att gå och fotografera sig först.

Nu är kaptenen i högtalaren igen. I ett fall av nordism har han döpt om den tidigare kosmetikpungen till kosmetikbörs.

Han försöker återigen locka med en titt in på styrmanskontoret.

Vidare ger han utförliga anvisningar åt oss angående vilken sida av skibet, som det är mest lämpligt att gå av på!

Han har väl dåliga erfarenheter...

Alltnog: SKIBET ÄR I HAVN!

Svensken

Nå. Nä. Hör här va.

Man kommer ner här på playan va.

Rena playan alltså va.

Börjar exploatera. Visa hur en slipsten ska dras.

Pumpa in money. Tar ner frugan och klimparna va.

Låter frugan ansiktslyfta sig. Köper Ever young cream och grejer åtna. Pumpar in money i byggena här nere va.

Göra bisniss alltså. I apartementos, lägenheter på ren svenska va.

Äre någe ont i det va?

Vaktmästarn, jag sa ju att jag skulle ha en portion friterade räkor till, vad är det här för nånting, inte dom här odjuren, räkor sa jag.

— Det ÄR räkor, sir, friterade gambas, sir.

JAG SA RÄKOR, sa jag inte det? Jag sa inte storsjöödjuret.. Såna som jag åt igår vill jag ha. Vad är det här?

— Det ÄR räkor, sir, det ni fick i går, sir, var babyräkor, sir, detta är mamas, sir.

Okej, kör i vind, vi käkar upp mamma, lilla mamma, babysarna gick åt i går, håhåjaja.

Nej, vad jag skulle säga och inte ljuga, göra bisniss och hålla tyst, det är melodien.

Jag tänker icke sätta min fot i Sverige mer. Sverige är botten.

Jag har mina präktiga förtifemmor och dom har jag planterat här i Spanien för gott. Sverige är botten. Jag skäms för att vara svensk. Sverige, det är ju bara såna härna idealister och demonstrationer och f-n och hans mormor. Bisniss är det enda som håller i längden. Stenhårt. Bara rakt på. Idealister, det är botten. Finns bara i Sverige. Idealism, det är ju sånt som inte existerar. Va är det för nånting? Nej, håll tand för tunga och sälj, sälj så mycket du kan. Apartementos, det är dagens melodi.

Pesetas, det är ordet för dagen här på kusten. Money, det är ett ord som folk förstår. Jag satsar idag en halv miljon på apartementos.

Investera och håll k-ft! Det är dagens melodi. Jag tar ner svärmor hit. Vi lever gott. Vad ska jag demonstrera för? Jag kommer med två tomma händer och så håller dom på och demonstrerar och förstör affärerna. Jag skäms för att vara svensk. Och svärmor har jag tagit hit. Vaktmästarn, det ska glimra i glasen har jag sagt!

Nu har jag ätit upp både mamman och babysen, får jag en omgång till sa jag, nä dra nu va är det här, ska jag kaka upp svärmor!

— Det är bläckfisk, sir.

— Nä dra nu, är det fågel eller förfriskning, va?

Nä, som jag sa, jag köpte en ny Jagga i går. Bisniss är ordet. Ideal, vad är det för nånting, ideal, det är botten. Bara dra på för fullt, ös på rakt oppifrån och ner och sälj.

Vaktmästarn det ska glimra i glasen, en is whisky gör ingen sommar, får jag en rom och coca cola.

Nej, apartementos va ordet, bygga och investera, köpa och sälja, så ska en slipsten dras.

Hördu, ta och beställ vad du vill ha, säger jag till svärmor, bara beställ!

Vet ni vad hon säger, mågen är snäll, han, säger hon. Vet ni vad hon säger sen, får jag en liten Porla säger hon!

Ja, j-lar i det snuset, en liten Porla när man investera för femhundredratusen före lunch i går i apartementos. Och satsar femhundredratusen nästa månad. I apartementos. Nej, i botten-Sverige sätter man icke sina präktiga förtifemmor en gång till inte. Den saken är klar. Det är bisniss, alltså, som bestämmer här i världen. Det är det det handlar om. Inte, nära såna därna idealister.

En rom och coca cola till vaktmästarn!

Det ska glimra i glasen har jag ju sagt!

Sweden now

Alltså vad det heter, nu har Inez och Ernst äntligen sin villa färdig nere i Marbella. Vid åttonde hålet på golfbanan och allting.

Inez hade velat ha den vid nionde hålet, men där var en disponentfamilj från Jönköping som hant före.

Inez grämde ihjäl sig i flera veckor först.

Jag menar, ska man ha en villa i Marbella och så få den vid åttonde hålet, när man hade tänkt sig det nionde!

Att, vad det heter, Inez har börjat med Hot Pants!

Hade det på sitt senaste party!

Så här stod det på bjudningskortet: Välkommen på lårbiff!

Om det nu hade något med Inez Hot Pants att göra.

Sedan stod det så här nedtill på kortet: Klädsel: ja.

Det var Ernsts idé.

Enda gången *den* har demonstrerat någon form av humor, som Emil sa, när kortet kom.

Fast Gullan måste erkänna att det var djärvt av Inez med Hot Pants vid hennes ålder.

Men hon tycks av någon outgrundlig anledning bli

alltmer perenn allteftersom ATP skrider närmare. Hon kommer sannolikt att spränga detta målsnöre under härskriet: Krossa pensionsverket!

Gullan måste verkligen erkänna det.

För att återgå till partyt så gällde det invigning av det nya grovköket i villan i Ljunghusen den här gången.

Inez har låtit bygga till ett särskilt grovkök, det är ju så inne nu. Det ska vara till att ta av sig yllebyxorna i, eller hur det är tänkt.

Vad de flesta arkitekter glömmer bort ju, så är det någonstans att ta av yllebyxorna.

Hela middan var beställd färdig plus Inez' peruk! Kom med samma bil från stan. Ingen människa lagar ju mat hemma själv nu för tiden. Eller odlar hår hemma.

Som Emil sa: Hoppas att inte håret och maten levererades i samma karott.

Vad Gullan skulle säga och inte ljuga, så har Inez hängt in leoparden! Hon har gått med i en förening som arbetar emot att skjuta kattdjuren.

Hon har mest sälen nu. Leoparden har hon bara när hon går på mötena i en förening som arbetar mot att man ska flå säl.

Som Emil säger, ska den där hysterin fortsätta, så får

fruntimren väl börja ha håren inåt, så att di inte får stryk på stan av alla engagerade katt- och sälvänner. Snart blir det omoraliskt att gå med peruk också, om man inte har den ut och invänd på skallen.

Alltså som det är i Sverige idag är det inte klokt.

Som Emil säger, det liknar ju ett dårhus alltihop.

Som han säger, t ex här kommer man hem från firman, ”datahelvetet”, som han kallar det, klockan fem om eftermiddagarna, och ska sätta sig och ha en skön stund med groggen framför TV:n, va.

Ha det njutriktigt och tryggskönt i sitt radhus med herrgårdsvagn, en situation som man har skapat åt sig, själv, utan hjälp, med två tomma händer, samma händer som man har haft sen man stod och stansade hålskoningar som grabb i Eslöv. (Man stansade en sommar hå hå ja ja.)

Var var vi? Jo, vad händer? Man sitter och ska ha lite förströelse en kväll i TV:n. Tja, vad får man för licensen? Interner och mentalpatienter rutan full, och svarta pantrar och samlevnadstugg i en enda röra. Som om Gullan och jag jag skulle behöva undervisas i hur man lever ihop av TV-anställda personer, som aldrig själva har kunnat leva ihop med någon, utan provat en tre sju gånger. som Emil säger. Man betackar sig för dylika

folkuniversitet, ledda av nån sorts ”sexuallivets Kapp-Ahl”, som Emil säger.

Tja, så är den kvällen gången. Nästa kväll skippar man lådan. Snofsar till sig med vit polotröja och går på teatern för att ha lite roligt.

Och var hittar vi väl där? Jo, några ”skådespeleri-arbetare” som står och hittar på pjäsen medan publiken väntar. Och det blir därefter naturligtvis.

Ingen ridå förstås. Nej, den har dom väl snytit sig i. Man får väl vara glad så länge dom inte snyter sig i näven på scenen och slänger på publiken, som Emil säger.

Nää, som Emil säger, det här landet är ett dårhus. Till råga på allt kommer sladdbarnet hem från Lekis och talar om att hon har organiserat stormöte där och att fröken är avsatt och ny administrativ chef tillsatt. Och mellanflickan kommer hem från skolan och säger att ”Mamma jag smet från samlagslektionen i dag, magistern är så tråkig”

Jamen du milde dag, som Emil säger, så sitter man där igen, apatisk av alla problemställningar och glori i TV-burken igen, då, på den här Ria Wägner, som har nåt

knubbigt program om hur man sätter en kvist i en vas och hur man kan försöka glädja sig åt att det går att skära en grapefrukt på mer än tre vis.

Nää, men hörni, som Emil säger, stoppa Sverige, jag vill hoppa av.

O, Orvar!

Juni 1970

Idag måste vi låta kanonen tala.

Vi är långt från morsans köttbullar nu.

Nu är det frågan om att rädda blågult.

Vi spelar för fejt, alltså. Vi tillhör FOTBOLLS-SAMHÄLLETETS småpojkar. Vi är målfattiga. Blågult är konkursfärdigt. En sista desperat chans återstår för fattigpojkarna från fotbollens u-land, före detta guldfötterna, sagospelarna.

Småhandlare, fegisar, det är det svenska VM-laget i ett nötskal.

Laget förresten, det är inget lag, möjligen ett olag. Vi är småhandlarna där i Mexiko och behandlas som sådana, fattigpojkar som längtar hem till matjessillen och gräslöken och köttbullarna hemma hos mor.

Och Orvar, vad säger Orvar, ledaren för de här resande specerihandlarna?

— Vi måste ut och resa mer, säger Orvar.

Jamen de är ju ute och reser, som dom är!

— Vi måste bryta oss ut ur bakgårdsmiljön, säger Orvar. Sverige är ju så litet, säger Orvar.

Litet? Nej, vi är en helt NOLLSTÄLLD nation, det är vad vi är. Att Palme bara vill stå där i USA och hypnotisera mikrofonernas sjuhövdade hydra dag ut och dag in och representera ett sånt här land, kullagernationen som blev ett köttbullarnas Fattigsverige, som skickar gräslöksbitare och matjessillsnaskare till VM i fotboll.

Vi minns när det fanns ”go” i laget. När det var ett lag alltså. Innan det svenska VM-laget var en samling småhandlare, gräslöksbitare, sillätare, köttbullssnaskare.

När det var drömfötter, fötter med vilka allt händer.

Innan man spelade negativt, fegt, nollställt och destruktivt.

Innan man fick se sådana där bilder som i går, där svenskarna ligger på planhalvan och betar gräs eller vad det är de håller på med där i Mexiko. Småhandlare där. En kvartersbutik, det är vad det svenska laget är.

Varför? Varför? frågar vi oss som i dödsannonserna. Varför? spørjer vi VM-laget, laget som log och vände om.

— Det här är inte samma lag som när vi åkte hit, säger Orvar själv. Åkte dit menar han väl.

Och idag måste vi låta kanonen tala.

Vi vet sen förut att uruguayarna är ”snåla om bollen som en skotte om sin sista penny”. Ja, vad mera är, ”uruguayarna är rädda om lädret som en mamma om sin förstfödde”.

Det ska sagofötter till där.

Inga fattigpojkar från fotbollens u-land inte.

Inga småhandlare på söndagsskoleutflykt med mammas köttbullar på näthinnan.

Lite var önskar vi väl att vi kunde ”bädda för Ove Kindvalls kanon”. Eller att vi förfogade över ”en Pelé, den svarta pärlan”, eller vänsterfotfenomenet från kaffelandet, Gerson”, eller ”Charltons guldfötter. laddade med behärskat engelskt temperament”, eller ”en Riva vars knallhårda boll svedde krysset”.

Grabbar ”med fötter med vilka det mesta händer”.

Målfattig och omgiven av falska rådgivare kan man inte annat än beklaga Orvar, en Orvar som ”med Italienmatchen på näthinnan” idag drömmer om att kunna ge allt i 90 minuter i en ”dag av nervkyla”, en dag med DRÖMSLUTET.

Vi drömmer om att det ska slå för Örjan. Örjan som slog en israel.

(Först spottade israelen på Örjan — han trodde väl att Örjan var arab — sedan slog Örjan honom i ansiktet, allt ute på planen, det är sådant som kallas Världsmästerskapen i fotboll.)

Vi måste låta kanonen tala. Vår nation kan ju uträtta underverk om vi bara vill. (Vi har ju t ex med Året Runts och Husmoderns hjälp åstadkommit att Sonja av Norge äntligen blev gravid. Otroligt.)

Vi är långt från morsans köttbullar nu, kom detta ihåg.

P.S. Och så finns det folk som säger: Håller dom på och sparkar boll i Mexiko eller var det är nånstans?

Tilda

I entrén finns en förteckning som i alla andra hus.

Det är bara det att namnen är annorlunda.

Alla heter Hulda eller Tekla eller Eufemia eller Tilda. Namn som ingen heter längre.

En dag ska detta hus ha namnlistor där det står Jessica, Agneta, Lotta, Py, Li, Susanne, Kent, ... förnamn på utvixflickor och astronauter...

Här bor Tilda.

Hon tillhör det bortglömda folket.

Hennes titel: åldring.

Som hon säger, jag är väl det då, eftersom det står överallt. Här sitter jag och läser var dag om ÅLDRINGSVÅRDEN och om åldringen den och den och jag tänker: vad det ska vara förargligt att bli titulerad åldring.

Sen tänker jag, ja, men det är ju jag. Det är mig dom menar. Jag måste bli van nån gång, till slut, att det är mig dom menar. Men jag fortsätter att tro att det är alla andra som är ÅLDRINGAR. Inte jag.

Lilljäsentan sitter ju alltid kvar inuti en och dinglar med bena och slänger med flätan, och den lillflickan, hon kan aldrig i levandes livet fatta och förstå att nu så, nu är det din tur. ÅLDRING är du. Och så förstår man då att man måste förmå flickan, som sitter som på gärsgårn som förr, inuti en, att ändra på sig, inte vara ung nå mer, utan vara som folk runt omkring en vill att man ska vara, man ska vara ÅLDRINGEN.

I Tildas översta låda ligger brevet från Eldbegängelseföreningen klart och gullhalsbandet och klockan. Klart.

Tilda har frågat barnbarnet om hon ville ta hand om gullhalsbandet.

Men barnbarnet sa, att det är inte inne, förstår mormor, och vet mormor att Kenne och jag kanske, kanske, kanske, ska flytta ihop i en andrahandsetta!

Tilda har bett att få det ordet, andrahandsetta uppskrivet för sig: — Jag bad henne skriva med tryckbokstäver för ögonens skull. Jag har suttit och tittat på ordet. Det kommer så många nya ord jämt. Jag tänkte, jag måste kunna språket, annars far lilljäsentan ifrån mig, till slut är alla ord nya, och jag kan inte tala med henne. Andrahandsetta. Joo, jag förstår ju vad det betyder. Jag är inte senil. Fast dom tror det här på Hemmet ibland, men det beror på

vad det är för personal. Det finns dom som är gudomliga. Elakt och snällt, det finns här också, det är som på andra håll. Häromdan hittade dom tomaterna. Jag brukar spara tomaten. Det var brylépudding och kokt fisk men tomaten den spara jag. Varför har Tilda så mycket tomater i lådan, sa flickan. Somliga säger fru Larsson. Men karlarna som går här och är som ”skötare”, heter det väl, dom säger du. Jag tycker inte om då dom drar på mig strumporna, stora främmande karlar, nää jag kan inte tycka om det. Man får vänja sig vid lite av varje. Jag brukar säga att strumporna är uppe och det är dom ju inte, det är därför jag har korviga strumpor jämt, för att det är karlar som ska klä på en. Nej, inte är jag senil, inte, fast jag har tomater.

Barna skulle få dom när dom kommer, jag tycker barna är så bleka.

På födelsedan fick jag Herbert Tingstens bok.

Men jag måste spara ögonen. Vad ska Tilda ha dom till, var det en av dom där snutiga flickorna som sa en dag. Hon hade väl sett brevet från Eldbegängelseföreningen i lådan. Jag törs inte se på TV heller för ögonens skull. Det är så lite kvar av dom. Herbert Tingsten har det så, han också. Dem skona inte storgubbar heller. Näädå.

Jag läser rubrikerna i tidningen var dag, dem syns ju. Om sexen den läser jag inte. Tyck inte om. Synd att barna ska läsa om sånt. Dom som är så fin och ren.

Man sitt och vänta och vänta.

Ibland kommer dom med en tårtbit. Vill fru Larsson ha tårta. Då är det någon som har gått bort. Det blir tårta då. Medan man äter den där tårtan tänker man.

Man far så långt bort med tankarna. Det vore bättre utan den där tårtan.

Jo men att nog får man vård nog. Men ingen kärlek. Jag har vänta på barnbarne nu fem dagar. Jag kom på måndan sa hon.

Hon va här fem minuter i förra veckan. Jag hade velat tala med henne. Det skulle vara så roligt tala med dom. Tänk när hon var liten och inte kunde räkna hemtalen. Jag sa, räkna som du kan och läs Gud som haver, så ska du få se. En gång sa hon, mormor det är ingen idé jag ber Gud flytta Sidney till England, det hinner han ändå inte till i morgon. Hon hade skrivit att Sidney låg i England på geografiskrivningen.

Fem minuter var hon sist och sen skulle hon ut med bössan.

Hon skramla in till u-länderna.

Jo att nog behöv dem kärlek också i u-länderna. Man hade hellre varit från u-länderna. Alla måste ha kärlek. Det är det där tyckomet inom en, som sitter och tigger. Tyck om, tyck om, tigger det, det är som en napp man måste ha från det man föds. Allt skapat vill tyckas om. Man kan se det i ögona på dem som sitter här i huset, tyck om mig. Och hos djuren.

Man tänker att man behövs inte längre. Ibland tänker man att om nån ville komma in i rummet och säga åten: Fru Larsson, ta och gör det här, det måste vara klart idag.

Men när man inte behövs till nånting. Det är uttänkt allting med knoppar att ta fast sig i, och handtag och ledstänger. Dem har varit enastående med att tänk ut hjälp så man inte ska falla och slå sig. Men vi behövs inte till nånting. Om nån sa åt en, fru Larsson, sitt inte och gör ingenting, se efter den här lille åt mig, jag har inte tid.

Man skulle behövas.

Men dem vill inte ha nånting av en. Inte gullhalsbandet. Nu går det snart till middan.

Undrar om det blir brylépudding idag ...

Kanske till veckan kommer barnbarnet.

Dem har mycket att göra, jag sa till henne, du ska inte ta bort nån tid.

Man vill ju inte sinka dem.

Dem har det inte lätt.

Men kanske till veckan så ...

The voice of världens ände

Honningsvåg, världens nordligaste samhälle, september 1971.

Det är som om man aldrig hade gjort annat än suttit här och fördjupat sig, lidelsefullt, i ortstidningarnas nyheter om trålfiske och fetsill och valstammens väl och ve och hur säljakten blir till året. Det är som om man aldrig har vetat av annat. Låt Världen bullra långt där nere i söder!

Små notiser i Finnmarksposten berättar mig t.ex. att ”amerikansk läkare förstorade bysten på 20 kvinnor med hypnos”. Eller: ”Kvinna våldtog brödutkörare i Schweiz.” (Vad är det jag alltid har sagt, varför jaga efter Aston Martin när det finns skorbilar?)

Ack ja, Världen och dess jippon! Och här sitter man och försöker förlusta sig med Golfströmmen på sin höjd, medan transistorn träget rapporterar, dagen igenom, om regnområden från Svalbard och temperaturförskjutningar på Spetsbergen och Björnöya. Och jag är fullt införstådd med att det är mig det rör. Det går fort utför med en.

Lukterna från fiskbenmjölsfabrikerna längs ishavskusterna är nu allesammans församlade just här inne i detta rum.

Fiskarhögskolan — naturligtvis världens nordligaste får man förmoda — ligger vitmenad, staplad som flatbröd på den vackraste klippan över vattnet.

De andra husen är utslängda på det liknöjda vis som samhällen längs Ishavet tillämpar efter det de varit nerbrända allesammans för tretti år sedan.

Författaren knackar på maskin i rummet bredvid. Han visar sig ogärna. Han är intervjuad i ortspressen idag. F.d. koncentrationslägerfånge. När han skymtar är han så tystlåten att man borde kalla honom förtigaren snarare än författaren.

Danska doktorn vandrar av och an. Han ska gå på bion i kväll och se filmen Dr. Fu Man Chu, hur det nu är är det en kollega i alla fall.

Ortstidningens torra kommentar till premiären: ”Dr. Fu Man Chu upplever nya äventyr denna gång i ett nordafrikanskt tempel instängd med tolv vackra unga kvinnor. En av jentene er norsk.”

Doktorn vankar av och an. Det regnar oupphörigen på samelägren. Jag följde motvilligt en blå pil i går med texten ”The lap camp” och kom dit. Samer-

na har varit här sen i våras.

Sista biten hit över till den ö, som detta är i Norra Ishavet, simmar renarna. Det är två kilometer att simma. Jag vill, och vill inte se den synen en vårdag. En skog av hornkronor flyter över vattnet till Mageröya...

Det är samma drama varje vår. Många drunknar.

”The lap camp” låg övergivet och skräpigt och rörigt med sneda skjul i går i regnet. Hundarna hoppade och skällde. Med trött min kom en mamma och fyra barn ut ur ena skjulet. Cigarretten i mun. Slänger håglöst upp en resväska med lappskor. Maskingjorda möjligen. Sommaren har varit lång. Turisterna många. Kamerorna fler. Frågorna dumma. Gloendet intensivt. Jag säger att jag inte har kommit för att köpa. Jag har kommit för att se.

Jag hör innan jag har sagt det att alltihop är fel, fel, fel.

En trött — blöt, snuvig, utled same, de vitas fembenta kalv, säger automatiskt som i sömnen: I morgon tar vi ner tvåhundra renar idag är det ingenting här men i morgon kan ni komma och se.

De har gjort det så många gånger: På med mössan, de vita kommer, gå på lina, var narr.

Det är samma trötthet som man kan märka hos en författare, omringad på ett party eller hos en skådespelare som måste tala om en gammal roll.

Var lapp! Roa mig!

Hon hoppar in i en taxi och far.

Hundarna skäller vanvettigt. Barnen gråter i skjulet. På hotellen här kring Ishavet säger man att samerna är bra, de betalar alltid kontant. Det är problem dock. De kommer och begär vin. De får inte. De säger varför får inte vi när andra får. Det går inte. De luktar inte gott när de kommer direkt från fjället. Andra gäster klagar. Men de har lärt sig ordet diskriminering nu. Går raka vägen till avisen. Aviserne skriver artiklar men vi diskriminerar inte. Det är ett praktiskt problem bara, vad gör man. Det ser ut som rasism men det är inte rasism. Vad gör man?

I hamnen tutar och tutar båtarna. Denna ständigt isfria underbara hamn under Nordpolens hot. Det tutar ideligen.

Det tutar genom den ullvåta luften: the voice of världens ände.

Om ni vill glömma något, glöm det här!

Nordkap, september 1971

Det här stället är Europas nordligaste plätt men det gör allt idag för att leva upp till ett rykte som världens ände.

Som Dantes inferno.

Som månens baksida.

Eller ett stenbrott för återfallsförbrytare.

Om människor kan bli galna av blåst så bör det här vara rätta platsen.

Bildörrarna blåser nästan av med detsamma man stiger av där världens nordligaste landsväg slutar.

Fårpälarna blåser från kroppen.

Två uppenbart redan galna fransmän med svarta skägg, brinnande blickar, knickers och anoraks är i färd med att blåsa ner i Norra Ishavet direkt. (För övrigt finns intet liv, intet grässtrå här.)

Varför landar folk på månen när det här finns?

Det är bara ett Stillhetens hav som saknas här.

Vidare tillverkar dolda och dolska krafter just här alla de regn som ska levereras till Europa idag.

Här är dussinfabrikation av sorterade typer av blöta.

Man kan se de olika regnen uppstå och driva bort vartefter de är färdiga.

Somliga kommer tillbaka hit som obeställbara.

Med vemod minns man de små försagda kvällarna där nere söder om Polcirkeln på den tiden man ännu satt torrt och såg i TV om kvällarna hur allt detta väder spåddes. Nu är man med och gör det själv, liksom.

Väderkillarna på TV reser nog hit när de vill bli riktigt till sig.

Norra Ishavet piskar sig till döds nedanför fötterna och fransmännen, som ser ut som om de är på permission från Djävulsön, klänger sig fast vid stenskravlet och svär på utmärkt snygg högreståndsfranska. (Jag vet det för jag har hört dem i badrummet nere i Honningsvåg på världens nordligaste hotell.)

Det här är som att klamra sig fast på jordgloben med risk för att falla av den när som helst medan någon — stor i väldighet och enastående i makt — drar för och bort världens ridåer av regn, dimma, moln, i ett, i ett. Det är någon som aldrig får nog av drama.

Nu vill mannen som med våld tagit mig till denna plats att jag ska fotografera honom!

Jag har aldrig i mitt liv fotograferat någonting förut och nu, i det här ögonblicket, då någon osynlig kraft uppenbarligen håller på att testa mig för att se om jag är lämplig som kosmonaut, måste jag fotografera också.

Sedan är det ju bara en väg tillbaka också.

Jag hatar staketlösa vägar som verkar mer småbruk än kommunikationer och som går över raviner och dödskurvor på månen.

I ett skyfall far vi på världens nordligaste landsväg ner mot fjorden.

Det här är inte längre någon bil. Det är en mustang eller vad det heter, som man brukar rida in på rodeos i Vilda Västern.

Vid sidorna ravinerna. Högre upp ändlösa öde län-der. Riken som av döda övergivna vulkaner. Sedan: fjällsjöar med Karasjoksamer ständigt med fjällvinden uppfyllande deras mössors fyra hörn. Drivande hav av renhorn.

Detta är Nordkalotten, en planet på planeten Jorden, hotande, tigande, hatfylld, ömsint.

Den får en nästan att gråta. Man är färdig att ge vad som helst för att ha fått se detta.

Sedan kommer fåren. Och sedan får och får och får, dessa vandrande norska stickekoftor i första stadiet.

Nu är de på väg hem för att bli de världsberömda lusetröjorna med renhuvuden på.

Fladdrande skinntorra fiskar längs kusterna. Mil efter mil av upphängd fisk som knirpar i blåsten. Hela Nordkalottkusten vinkar dessa rader av torra fiskar. Japanerna skulle sätta en liten klocka på fiskarna för vinden att röra. Och så skulle det höras ett milt pinglande, fjord ut, fjord in, från Murmansk i öster till Tromsö i väster. Och alla som hörde det spröda pinglandet genom vinden skulle veta att här är Nordkalotten.

Rätt in i väggen på världens nordligaste hotell drämmer världens nordligaste väg. Här är Honningsvåg, världens nordligaste samhälle.

Världen företer en anmärkningsvärd doft av bränd lagrad ost där den tar slut.

Världen tar verkligen inte slut med Chanel nr 5, inte.

Varje morgon fylls hotellkorridorerna utifrån av denna lukt. Ingen utomstående vågar fråga honningsvågsborna vad det är som luktar. Alla går omkring tydligen och är rädda för att det kanske är något som kommer från dem själva. Ingen säger något till någon annan om det hela.

Man talar inte mycket. Man har midnattssolen bakom sig. Snart ska det vara mörkt dygnet om. Värmeldina i transistorn talar åter och åter om vad det blir för väder på Spetsbergen och fiskebankarna. Ryssarna går ut och in i hamnen. Ut och in i okända ärenden går marinens leksaksfartyg, norrmännens eller Natos.

Golfströmmens ulliga mildhet i en luft full av stillastående vattendroppar.

I ortstidningen står det varenda dag alltid någonting om valar eller säljakt...

Den danske doktorn vankar av och an i sällskapsrummet och ordinerar Albyl. Han är här för att glömma en flicka.

Danskar är så omåttliga när det gäller att leta upp ställen att glömma kvinnor på ...

Bland annat om katten Tyst

Nordkalotten

Det kommer en dag, då man börjar se ner på personer, som är bosatta på så vekliga ställen som söder om polcirkeln.

Olika fångstmetoder, guldvaskning, slita sönder kött med tänderna, skilja renar — istället för som hemma, Lill-Babs —, samt lifta med vägghyvlar, pruta på knivar, rapa över kalvstora laxar och dela läger med trankokare — nästanpå — ingår i dagligt liv, så vanligt att man på sin höjd nämner det med en lätt gäspning inuti basturöken vid trädgränsen någonstans.

Kort uttryckt: det kärvar till sig.

Från Ishavet där en uppenbarligen alert industri pågår när det gäller att tillverka kallfronter, blåser det ”hundar och katter” som engelsmännen brukar kalla det.

Den ryska storskogen radar upp sig bortom ingenmansland.

Man träffar folk som ska till Spetsbergen.

Med turistministeriet samarbetsvilliga rentjurar korsar landsvägen oupphörligen, bärande en isblå Nordkalottshimmel på sina vackra kronor.

Lappen har vind i sin fyrhörnade mössa.
Bussen går till Karasjok.

Säregna historier kommer mellan långa tystnader i stockstugan.

Alla föremål är sotiga.

Folk har lusekoflor och rysstövlar.

Femdygnsprognosen lovar snöblandat regn.

(En historia handlar om en trankokare, den störste av alla, han kokade fem grytor om dan utan att somna, vid den sjätte somnade han och föll i grytan. Men han steg upp och borstade av sig och spände för och körde hem och var hemma till kvällen. Joo.)

Detta är ”Europas sista vildmark”.

”Finland, ett land för björnar”, som en av Finlands stora arkitekter, Engels, alltid, huttrande, sa. Och ändå bodde han i Helsingfors hela tiden.

Längre upp, sägs det, blir det så där att ”även den gladaste häst slutar gnägga och inte ens tuppen gal”.

Man börjar räkna byarna i ”rökar”: ”Jo, det är en by på tre rökar, jo”.

Ölet börjar heta Döbeln och har band om pannan.

Det stegas in på ödemarkshotellet med byxorna väl angjorda.

Ingen har mindre än två livremmar och ett par hängslen.

Här tas inga risker.

Det är slut till och med på fjäsket med trasmattor.

Men marken utanför är täckt av en vävnad, skön så det gör ont.

Att ett renbete kan var så vackert.

Man vill ta det med sig, en bit av var sort.

Nästa dag har det dött i bilens baksäte som det mesta som människan rör vid, som tillhör den hemlighetsfulla naturen och inte är hennes.

Det går två hela dagar utan att jag förstår ett ord av vad som sägs till mig och tvärt om.

Det är tystnadens land.

Bergen och djupen och älven är alldeles behärskade av tystnad.

Det är bara helt stilenligt att katten heter Hiljaa.

Hiljaa betyder tyst.

Katten Tyst ser ut som en snöflinga med nos och trampdynor i försiktigt rosa.

Tyst är bara liten än och ramlar varje gång hon försöker tvätta sig.

Tyst lever i ständig förvåning över svansen, den enda kamraten här i den ändlösa ödemarken.

På fredan råkar jag på en flicka som har varit i Oskarshamn av misstag.

Hon lärde sig säga hördudu där.

Vi byter tjänster och hördudun.

Hon kokar kaffe åt mig som alltid tar en timma att fåfärdigt och alltid är kallt och svagt så där som kyrkkaffe brukar vara kallt och svagt.

”Hyvää”, säger hon. ”Hyvää, hyvää”.

Katten Tyst säger ingenting, bara försöker få svansen entusiastisk över ett nytt plötsligt möte med sin ägare.

Regnet kommer från Norra Ishavet i påsar.

Någon osynlig håller ut påsarna över renbetet österut. Bredvid är det säkert alldeles torrt.

Tranorna lyfter idagfrån kärren i Karelen i söder.

Säkert.

Vi på Kolahalvön

Murmansk, Sovjetunionen

Vill man se u-båtsbefälhavare buntavis ska man åka till Murmansk. Ibland går de till som sill — i stim.

Det här är en stad vars kvinnor är vana vid att mest ha sina män under vatten.

Och fruarna tycks trivas med det.

Det är kanske idealet.

De blir feta, går och lägger håret och köper ny schal tills han kommer upp till ytan.

Varvid han finner ännu fler kilon på de rätta ställena och är nöjd med dem och frisyren och tar frun ut på konjak och champagne.

Men det finns andra kvinnor också.

I Murmansks morgon skördar stadens inbylsade och schalvirade kvinnor den bittra frukten från de kommunala rönnarna på gatorna.

Ryska kvinnor har ofta en egendomlig förmåga att se ut just som folk inbillar sig att ryska kvinnor alltid ser ut.

Jag vet inte varför kvinnorna i Murmansk går ut så här på mornarna med långskaftade saxar och klipper

ner rönnbärsklasarna i sina kassar.

De håller på hela dagarna längs gatorna och de fryser och pratar och är gladare än folk i allmänhet i Murmansk.

Rönnarna är Murmansks cedrar, tundrans palmer. Ett älskat träd, står det i broschyren om Murmansk. Det står att befolkningen älskar det lilla, som växer här i det arktiska klimatet, och vårdar det med omsorg.

Staden Murmansks planteringar är bland de egendomligaste man kan få se när det gäller stadsträdgårdskonst.

Gräset är mest tovor och allting är otuktat och vildvuxet. Det ger ett egendommeligt intryck kombinerat med pompösa paradpalats och förklarar kanske varför alla, det vill säga de få vykort som finns att köpa över Murmansk, är så misstänkt suddigt utförda.

Men ska man egentligen vara kritisk mot växtligheten i en stad som ligger på ett renbete i polartrakterna och har ständig vinternatt i fem månader?

Fast jag har aldrig varit med om en så besynnerlig infart i en stad som att komma in i Murmansk genom Lenins gata, mellan grällt målade, pretentiösa palats i turkos, grönt, blått och så dessa rönnar växande med grästovor ”mellan tårna”.

På väg över Femhörnsplatsen ser jag en desperat

blommande grupp med ringblommor, antagligen framvingade under hot av stadsträdgårdsmästaren för att folk, som kommer med tåget från Leningrad på oktoberjärnvägen och stiger av här i det pagodliknande gröna stationshuset med piken och stjärnan på taket, inte ska tänka på att de verkligen har hamnat på den arktiska tundra, som de ju har kommit till.

Femhörnsplatsen är Murmansks Trafalgar Square. Eller om man så vill Gustav Adolfs torg, Stureplan, Götaplatsen.. En kärlekslöst behandlad mötesplats, en ödslighet, visserligen prydd med ringblommor i ena ringhörnan men — en ödslighet.

En vacker flicka med isblå ögon skottar singel i gatan och jag vill ta en bild av henne, men hon vill inte. Hon är klädd i lumpor och verkligen mycket vacker, mycket blåögd och mycket ung. Jag ville fråga henne om det här med att hon skottar singel, det verkar så bi-sarrt. Hon svarar inte ett ord och ser inte upp flera gånger.

Talar ni tyska? säger jag. Nej, engelska, säger hon och fortsätter, trött, att skotta. Är ni härifrån? frågar jag. Nej. från Riga säger hon. Varför är ni här? För att jag arbetar här, säger hon och vänder ryggen mot mig.

Dagen efter frågar jag den enda vän jag har i Murmansk, som talar något annat än ryska, varför skot-

tar unga flickor sten här?

Hon säger att de är studenter och gör arbetstjänst. Alla intellektuella bör syssla med kroppsarbete också ibland.

Men om kvällarna fortsätter vi, ovana som vi är från tjuvsamhället hemma, att dricka champagne och konjak på restaurangen, eftersom alla andra här tycks göra det. Fast särskilt billigt är det inte.

Servitriserna har peruker. Peruker höga som silos går som en fullständigt mördande modevåg över Murmansks servitriskår just nu. Detta är damer som härskar över serveringslokalen som korpraler.

Här är gästen inte värd många kopek inte.

Vi — utlänning såväl som ryss — tilldelas i förbifarten och vare sig varsågod eller tack ett fat mat. Och så är det med det.

Det sker utan minsta ansträngning till hemtrevlighet, utan mer tanke än när korna får gröpe av lagårdskarlen.

Men alla ser ut att trivas med kärvheten och efter några hekto kanske uppåt kilot vodka finns det en och annan galonerad eller icke galonerad havets son som gröper den högbröstade och upptuperade i skinkorna.

Men jag får en stor chokladkaka, dyraste sorten, av en blyg matros från ett djuphavsforskningsfartyg, varefter han rodnande avlägsnar sig för att hinna i tid till sin båt.

Innan dess har han visat mig sin röda partibok, men inte röra, bara se!

Jag förmodar att dessa båda, chokladkakan och partiboken är höjden ifråga om bevis på sympati i Murmansk.

För dem måste vi ha flera smeknamn...

Leningrad

Det är vår och det är en dag då Leningrads barn, alla, tycks ha en ballong.

Pappor går i parkerna med sina långbenta döttrar vid handen.

Döttrarna hoppar och hoppar.

Det går fyra babuschkor på en parkbänk.

En babuschka, en barnvagn, en babuschka, en barnvagn.

Det här är ett land utan daghemsproblem. Det finns alltid en kvinna i schalet som passar de små.

Vi sätter in våra kvinnor i schalet på ålderdomshem...

En vår, när Leningrads barn hoppade på ett ben med en ballong i handen och småbarnen låg i sina vagnar som nu och försökte gnugga näsan ur ansiktet då solen stack dem, dömdes Leningrads barn till döden.

De dömdes att svälta ihjäl.

Det var våren 1941.

När niohundra dagar hade gått, hade de flesta av

Leningrads barn förvandlats till stendöda små isstoder som, inknutna i lakanen från sina sängar, bars som vedpinnar över axeln på sin mor eller drogs av någon dödsjuk anhörig på en plankbit genom Leningrads tvåmetersdrivor i 40 graders kyla till parkerna. Samma parker som idag brister ut i blommor och vår.

Här la man sina dockor.

Leningradborna kallade sina barn för Leningrads dockor den tiden.

Det var svårt att få dem begravda på grund av kylan, artillerielden och bombningarna och att ingen orkade gräva.

Det är omöjligt att vistas mer än några dagar i Leningrad utan att höra talas om Leningrads Song My, Leningrads Babij Jahr.

Men då var det ingen som talade om för världen vad som hände här.

Leningrad var inringat i 900 dagar. Det blev en kall vinter med snö upp till andra våningarna, paradgatorna var bara drivor med en smal gångstig där kvinnor, kvinnor och åter kvinnor drog vatten från Neva på barnkälkar till husen, som var utan värme, vatten och avlopp.

Statyerna var nergrävda i jorden, husen taklösa, människorna tog takplåten och gjorde små kaminer och eldade i så länge det fanns ett parkettgolv att elda upp,

en flygel att spänta stickor av, en möbel att hugga till vedträn.

Det var order om att denna undersköna stad skulle jämnas med marken och befolkningen svältas ut.

750 000 leningradbor dog under dessa 900 dagar, de flesta av svält.

Julen 1941 kostade en katt eller en hund en förmögenhet på torgen här.

En överlevande leningradbo berättar vilken lycka det var, när en av hans vänner hittade en hästfot i en snödriva som han kokade och åt till sista biten. Mammor gick ut om kvällarna med en kniv i en kasse för att skaffa människokött åt sina barn.

Det var ingen svårighet att finna det.

Till sist rev människorna tapeterna från väggarna i sina ständigt bombade hus och lagade soppa på tapetklistret och kokade läder som tilltugg.

En fru berättar för mig hur hon, femton år gammal, lyckades för sina sista pengar få köpa en kaka möbellim genom en otrolig, lycklig ornständighet_Hon kokade limmet — som snickarna kokar lim i sina pannor — och åt. ”Aldrig ska jag glömma så underbart det smakade.”

En annan fru berättar: Jag var åtta år och först begravde jag pappa, sedan mamma, sedan mormor. Jag

var åtta år de dagar jag drog dem på en masonitskiva genom snödrivorna. Ingen annan orkade göra det. Jag gjorde det. Jag var en gumma, redan åtta år gammal.

De unga bombfällarna, som sänkte sig över Leningrad den vintern — ”jag såg deras ansikten” säger Vanja, bombade en spökstad, en vålnad av en stad ur en science fictionroman.

De som överlevde längst var Leningrads kvinnor.

Frampå våren först dog de också.

Men under vintern hade världen kunnat höra symfonikonsserter från denna spökstad.

På teatrarna gav benrangelsliknande människor föreställningar. Utmärglade balettflickor dansade tills de formligen stupade.

Leningrad låtsades leva för att inte dö.

I februari 1942 dog 73 000 människor inne i den instängda staden.

Auguste berättar för mig att mitt i allt detta gick hon på teatern och såg grevinnan Maritza.

Skådespelarna orkade knappt stå på benen och det var inget ljus, bara en lös lampa som någon höll med uppbyggande av sina sista krafter.

Orkestern bestod av människor av vilka många dog dan därpå.

Det var isande kallt inne, 40 grader ute i spökstaden,

bombanfall under föreställningen så man måste flytta ner i källaren.

Auguste säger att hon älskar sång och musik.

Hon hade det istället för maten och värmen: ”Det finns bara en sak att hålla sig till, som håller alltid, som aldrig sviker, skönheten, konsten. Vi var levande döda och Leningrad var en grav, men vi övergav aldrig konsten, den räddade oss. ”

Jag frågade Auguste: Finns det ingenting annat som kan rädda människan en sådan gång, religionen till exempel?

Auguste: Inte för mig i alla fall, för mig finns bara konsten och konsten har alla människor gemensamt. Tyskarna som höll oss inringade har stora konstnärer, dem kan vi inte hata, dem känner vi gemenskap med och älskar.

Det var inte de som ville att vi skulle svälta ihjäl.

Konsten är det enda som bär över politiska motsättningar, genom krig och dödande. Utan konsten hade jag inte stått upp ur den grav Leningrad var vintern 1941-42.

Säger Auguste, barnet från ett glömt Babij Jahr, vittne i den aldrig hållna rättegången över Leningrads Song My.

De andra barnen säger ingenting, Leningrads små

dockor från vintern 1941-42, de sover under den evigt brinnande lågan ute vid monumentet ute vid Piskarevskij.

Flickor som hette Irina och Ljudmila och Mila och hade ballonger i händerna en vår, pojkar som hette Georik eller Juri eller Valentin eller Valja eller Valjusjka för — som författaren Paavo Rintala säger i sin bok om dem — ”för dem måste vi ha flera smeknamn, till minne av dem, för de dog av svält”.

Tåget på Tajgan

Ombord Transsibiriska järnvägen

Genast man märker att ens kupé inte har några tvätt-möjligheter, utan att det är tänkt att alla i hela vagnen ska hålla sig rena i nio dar med hjälp av att det piprinner lite grann om man håller ena handen under en tapp i tvätt-stället på allmänna toaletten, beslutar man sig hårdnackat för att vad som än händer i Sibirien, så ska man hålla fanan, det vill säga Savett våtservett högt.

Andra tycks fatta beslutet att avveckla hygienhysteriet direkt genom att redan från början böka ner sig för gott i bädden i kupén de nio resdagarna framåt genom Sibirien och bara kika fram och ösa i sig, sängliggande, när gubben med soppskålarna kommer skramlande.

I ena änden av vagnen osar den kollektiva samovaren som Anna tänder under varje morgon.

När vi hör det, där vi ligger i våra kojor med de sibiriska järnvägsskenornas eviga sång redan inbakad i hjärnan för all framtid, stiger vi upp, en efter en, ruskar på oss — s. k. sibirisk toalett — sträcker oss vanemässigt efter våra teglas och lafsar, rädda för att missa ransonen, ut genom korridoren och fram till samovaren i hörnet,

där vi kippskodda och raggiga köar för teet och sockertilldelningen.

Vi har ett kolförråd ombord. Hela vårt liv här ska så småningom gå helt i kolets tecken. Allting ska bemängas med koldamm.

Anna, som är en ordentlig människa, för en fruktlös kamp mot kolet med rysk städning och — antar vi — förklaringar på idel ryska till varför allting ändå alltid är svart av kol.

Hon har utarbetat ett speciellt trassystem på vilket den elementära, men inte särskilt effektiva, renhållningen av det kombinerade wc och, nåja, damrummet, bygger.

Trassystemet omfattar även utrymmet vid vagnsdörren.

Anna har haft drömmar någon gång om att passage-rarna ska torka av fötterna på hennes strategiskt utplacerade trasor men ingen tycks ha tänkt på det.

Hennes kollega som tar vid bortom Ural har gett upp alla tankar på det där med trasorna. Hon gösslar ut en gång mitt i Sibirien och så har hygienen fått sitt.

Bara en av oss kommer att hålla fanan högt ännu den sjunde dagen och det blir Sasja.

Sasja är pilot och stationerad långt inne i Sibirien. Tre månader om året får han fara hem till fru och barn i Moskva. Det är det han nyss gjort. I två dar ser jag

honom sitta från morgonen till kvällen, tankfull, i sin minituöst välstädade kupé på sina sträckta lakan med sitt schackspel, iförd sin oklanderliga klarblå träningsoverall, nykammad, tyst.

Men innan Chabarovsk ska han ha beskrivit för mig hur hans plan låter när han svingar sig i den sibiriska grönskiftaiide rymden om vintrarna.

Han tycker om det livet.

Han sitter varje morgon, oklanderligt välvårdad i ren träningsoverall och ser ut på de egendomligt vita sibiriska oändliga björkskogarna, genom vilka vårt slängande och gungande tåg drar med gälla visslingar från loket som hälsningar till andra gällt visslande lok. Och jag tror att han sitter och tänker på sitt flygplan.

En ung man, som sover gott om natten och utan ovidkommande tankar, förmodligen, ser sitt hemlands sällsamma järnvägsstationer, en efter en flyga förbi. Stationer, namnlösa för den som inte kan bokstäverna, egendomliga blandningar av moské och snickarglad veranda, alltid med röda flaggor och ofta Lenins silverfärgade kolossalstaty utanför.

Uttryckslöst betraktar han de evigt vaddjackade, formlösa kvinnor, som strömmar till och kryper ut och in under vagnarna med sina redskap, och gummorna i schalett och vita förklän, som radar upp sig och erbju-

der oss sin obeskrivliga mat i emaljerade tvättfat, sina solrosfrön och sina rökta fiskar.

Med den ständiga skräcken för att bli akterseglade rusar vi, som varit av, ombord igen efter att som Sven Hedin har kallat det, ha LUSTVANDRAT på de sibiriska perrongerna.

Eller oftast på bara spåren eller i en sörja av koldamm och trasig asfalt.

Hur det än är, vi har så småningom börjat bli som korna, som ändå vill tillbaka till båset hellre än något annat. Det är ändå ett sorts hem. Fattigt men enkelt. En säng och ett teglas. Snälla Anna. Det alltmer kära dunket av skenorna, lokets stolta visslande till kamratlok långt borta på den ryska taigan, tåg som ibland i den sibiriska månskensnatten tillfälligt möts och talar med varandra via visslingar, innan vi töffar vidare på världens absolut längsta järnväg, järnvägen från Karelska näset borta i Europa till kinesiska gränsen där Asien möter Japanska sjön, 9331 km.

Ett tåg som, höll jag på att säga, bara en mor eller möjligen en Lars Peterson kan älska.

Om att komma tillbaka eller bli kamikaze

Yokohama

Om man inte vet var man ska gå när Transsibiriskaj ärnvägen äntligen tar slut efter mycket om och men i Naschodka, är det bara att gå åt det håll japanerna går, för där är Japan.

Man tänker ofta att japanerna aldrig är hemma hos sig, de syns alltid överallt.

Var man än kommer är det alltid en japan före.

Tre miljoner av dem lär också mycket riktigt alltid vara ute och driva omkring någon annanstans.

Men de lär vara mycket hemkära. Någon gång åker de ändå tillbaka hem. De tillbringar förmodligen resten av livet med att visa fotografierna de tog.

För en japan förblir home, sweet home alltid det där lilla jordbävningssäkra huset av lätt trä och rispapper med stråmattor, i körsbärsträdgården, på den där lilla, vackert bågformade räckan pyrande vulkanöar ute i Stilla havet.

Hemma, det är ätpinnarna och den råa fisken, trädgårdens egendomliga orörlighet, som om träden väntar på något.

Hemma, det är de vackert formade stenarna och grenarna, den oförklarliga drömskheten i landskapet, allt detta, som ingen brutalt framvällande västerländsk subkultur tycks kunna helt döda.

Det lever — och måste det leva — ett fortsatt liv i skuggan av den helvetiska trafikapparaten, de sekundpunktliga, hänsynslösa snabbtågen, de vanvettigt bolmande fabriksskorstenarna, de ohyggliga storstäderna, den mördande effektiviteten hos japanen själv, denne Orientens svårtolkade tysk.

Också den tuffaste, mest ”ojapanske” studentdemonstrant i Tokyo, detta österns gigantiska New York, erkänner, att han lever helt japanskt på golvet, MED rismattor, MED ätpinnar, MED rå fisk.

Fast något nätt japanskt hus kan knappast någon i hans generation köpa mer i dyrlandet Japan.

En japan berättar vid ett krus varmt risvin ombord på båten till Yokohama, att bland de tre miljonerna roterande japanska turister utomlands, finns det kanske några, som aldrig mer kommer hem.

Han tänkte då inte på det faktum, att det alltid är någon japan med på varje plan som störtar.

Det händer faktiskt, att någon japan stannar kvar för gott utomlands. Så kallade kamikaze-turister.

Kamikaze är ett av det japanska språkets bittraste

ord. Det betyder ”aldrig mer komma tillbaka”.

Kamikaze, det var de omtalade frivilliga självmordspiloterna under kriget.

De visste, när de startade flygningen, att de aldrig mer skulle komma hem därför att de måste dö i och med sitt uppdrag.

Kanske är det bara ett land som Japan, som kan frambringa kamikazes. Japan, riternas och ritualernas och ceremoniernas och harakirins land.

Japanerna har en sällsam dragning åt ödesmättade invigningar till ting, det må vara till något, som leder till döden, eller bara till en kopp te.

Man tänker inte på det, när man träffar på dem, en och en, ute i andra länder, där de håller på och slåss med annat duktigt folk om vem som har mest is i magen, när det gäller att sälja flest kylskåp.

Från en veranda före ett regn

Malaysia

Det där med att ha makten kan vara olika.

Det kan vara att bo med Lisbet Palme i ett radhus så att säga.

Eller det kan vara att bo inuti något, som mest av allt ser ut som en vitmenad bröllopstårta. Givetvis då ihop med motsvarigheten till Lisbet Palme. Samt med en ormgård som granne.

I varje fall bor den sultan jag tänker på just för dagen i något som mera liknar en sockerbagares än en arkitekts dröm. Och med sultanatet Jahores zoologiska trädgård bredvid.

Tillfogas bör kanske att när någonting utannonseras som zoologi i de här trakterna, då är det verkligen zoologi och inte bara någonting litet som kryper till husbehovs.

Jag undrar för övrigt över varför de har zoologiska trädgårdar i sådana här länder med utsträckt öppethållande söndagar? När det som är mest utsträckt här kryper, gratis, överallt. Även på vardagarna...

Det är bland annat därför som vi bor på stolpar så ofta vi kan här.

Alltså, vi som inte är sultaner och bor i tårtor.

Om man har stugan på pinnar, så kan det som kommer krypande från djungeln samlas jämte ordinarie husdjur mellan dessa stolpar, under golvet, alltså.

Våra hus på pinnar ser ut nästan som ryssarnas berömda datjor längs kusten upp mot Karelska näset: en jublande snickarfröjd, snidade verandastolpar och kruskarvade fönsterstycken.

Den som är mycket fattig — och mycket trött på att vara fattig — har en grå ”datja” utan målning. Den som är rikare och kanske lyckligare har mycket färglagd snickarfröjd och en kärleksfullt smyckad trappa upp till verandan på stolpar. Kanske en cykel eller bil under golvet.

Fast man säger här att det är malajen som har cykeln. Kinesen har bilen. Och handelsboden. Och pengarna...

Det är svårt att veta.

Det här är förrädiska länder, där fattigdomen är överväxt av naturen.

Bara den som är fattig vet...

Främlingen ser bara en som från himlen nersänkt lustgård, som stiger nytvagen ur monsunregnet varje eftermiddag, tusenfalt fördubblad, åter och åter, i ett

bedövande slöseri av arter och släkten och former, som måste spränga varje idé om en samlad beskrivning i biologi.

Man har en känsla av att tappar jag ett frö på marken ur en frukt måste jag värja mig, annars slår det rot och växer upp och bär ny frukt innan jag hinner hoppa undan och rädda mig.

Stannar jag för lång stund på en plätt kommer naturen att ta över och begrava mig i grönska, blommor och frukt innan jag hinner komma undan. Det är ett land som är som en enda köttslukande växt.

Min ”datja” har ett något utsatt läge, om jag så får kalla det, mellan en tjusig ormtjusare till höger, (eller en ormcharmare, som det heter på engelska) och något samurajliknande, ludet och virilt, på en bastmatta, till vänster (trodde jag, tills jag fann att det var den lokale frisören).

När monsunen lämnat av sitt punktliga regn klockan fyra bubblar gyttjegroparna av barn, som kastar sig i sörjan med sina småsyskon i famnen.

Vattenbufflarna låter sig långsamt sjunka upp till nosarna i den forsande gröten mellan palmerna... Fåglar av fjärilars skönhet och fjärilar stora som fåglar flimrar i det intensivt gröna... Människorna och djuren i djupaste samförstånd, nästan organiskt samhörande,

befriade från föreställningar om måsten och tvång och tid rör sig kring varandra och med varandra, tills tropiknatten störtar sig över dem och allt stillnar.

Någonstans lurar företeelser sådana som civilisation, framsteg, standard, utveckling, rivalitet, strid, aggression...

Någonstans ligger ormen hoprullad och väntar på SIN tid i paradiset...

Och i de blåblå bergen väntar gerillan på SIN tid... Någonstans finns en rättvisa i beredskap åt de fattiga...

Bland De Breda Grabbarna i Djakarta

Indonesien

Det här är landet där Den Vite Mannen — röd och pustande — reser omkring med projekt OCH toalettpappersrullen i portföljen.

Han är lika livrädd att glömma båda.

Länderna vid ekvatorn har alltid smickrat sig med smeknamnet Den Vite Mannens grav.

Bland de fador som hotar honom här torde detta att glömma Edets kräpp komma först på rankinglistan.

Landets egna invånare tycks honom emellertid leva lyckligare än vad han gör utan idéer om nödvändigheten av Savett ”när det kliar därbak”, som det står i svenska annonser.

De framhärdar i att köra pappersfritt — viket han, några fasans minuter då och då, upptäcker. Även på direktionsstoletter här...

Ändå kan han aldrig i livet komma upp till den grad av oavbruten sval fräschör som tycks präglade deras harmoniska bruna kroppar den heta dagen lång.

Om eftermiddagarna troppar De Breda Grabbarna in i hotellets softa bar i Djakarta, röda och tunga och midjemåttsoöverträffade.

De låter sina svårforlade kroppar viljelöst dunsas ner i fåtöljerna och flämtar ”gin and Sweppes”.

Stronga grabbar med is i magen hemma i Europa och Amerika... Här slagrörda och infarktsfärdiga, misslyckade petit schouer med portföljer, stinna och ständigt pockande bredvid sig.

Smala svala lugna dockpojkar med lugna leenden glider som på skenor mellan borden och frågar under orubblig oservil vänlighet De Breda Grabbarna: — Good afternoon, Sir, have you been served Sir, what can I do for you Sir?

De bär fram gin och lugn till Den Brede Grabben.

Det skulle gå ett halvt dussin av dem i hans livrem.

Ur väggen kommer nerlugnande melodier.

De Breda Grabbarna har en tanke i huvudet: tacka nej till isen.

Långa samtal om is eller inte is utspelar sig.

Gindimmorna invärver De Breda Grabbarna. Bara inte glömma i, denna eventuella anhopning av kolera, tyfus och gulsot.

Aldrig smaka vattnet. Aldrig ta emot is. Alltid bara kokt vatten. Aldrig råa grönsaker, aldrig skalad frukt.

— You want me to play something you like Sir?
Gindimmorna tättnar i hjärnorna. Barpianisten har så djup slits på sarong.

— Spela Smoke gets in your eyes...

Han minns, som i en annan värld, den enda melodi han vet. Smoke gets in your eyes...

Om man kunde komma åt deras själar...

Själar som filt...

Försöker man göra ett hål i deras asiatiska lugn är det som att trycka in tummen i skumgummi. Det blir inget märke...

Snart ska de javanesiska danserskorna komma och börja röra sig till sin tonlösa ofattbara musik. Till och med han kan höra att det inte är musik.

Annat är det med Smoke gets in your eyes...

Allt är så påfrestande nervlugnande.

Allt är i balans.

Är han på klinik?

Han kan kasta sig i den klordoftande poolen under palmerna om inget annat hjälper och flyta runt som en landad zeppelinare.

Eller — utanför hotellet patrullerar ”de lokala flickorna”...

Kanske huvudjägares döttrar, i varje fall dotterdöttrar, på jakt efter Vit Mans skalp i kväll.

Långa stövlar till bara bruna lår. Korts. Längre hår än byxor och svartare än deras synd.

Ovanför slummen tindrar skyskraporna.

Helvete och himmel varvat och den blandade lukten av djungel, bränt kött och rökelse.

Mjuka länder med orkidéer på pengarna...

Aldrig glömma toalettpapperet.

Tacka nej till isen.

Koka vattnet.

Aldrig, aldrig en snabbt dödande snabblunch av den springande restaurangen på gatan: två korgar på en stång, som rör sig, osårbar, i trafikvanvettet...

Pojke med negligéer

Indonesien

En tallös kår av unga starka män i de här länderna förnöter sitt liv med att bära omkring negligéer.

Det är antagligen rika vita kvinnors negligéer.

Den här ynglingen, som kommer här, nu, på förmiddan och knackar på dörren och kallar mig för sir — varför vet jag, inte — han håller på att omkomma i laxfärgade och giftgröna negligéer. De står som färgad vispgrädde och spunnet socker upp över öronen på honom.

Han är en ung stark man som vet allt om vad kvinnor har på sig när de inte har någonting på sig.

Han bär sin börda med sitt folks alldeles speciella nedärvda fattning. Jag ser honom varje dag sticka upp ur molnet av rysch, som vita män köpt till vita kvinnor i julklapp.

Oberörd hämtar han och lämnar, hämtar och lämnar, han är en del av det perpeetum mobile som kallas tvättserVICEN.

Någon tvättar, tvättar, tvättar, dag och natt.,.

Han bär också, på några galgar, klänningar i leo-

pard, tiger och pytonormsmönster.

Vita kvinnor ska in i djungeln, ”a little bit overdressed” som det heter på engelska. (En liten bit FOR mycket klädd...))

Han vill lämna en grön och en laxfärgad negligé hos mig.

Jag rör inte om någon av dem.

Han har en skäggvärta på vänster sida om munnen. Från den utgår tre vajande hårstrån av häpnadsväckande längd.

En sällsam odlarmöda ligger bakom, fast det visste jag inte då.

Första gången jag såg strätta vaja i djungelvinden — jag menar draget från min air condition — vidtog jag åtgärder för att uppträda försynt, titta bort och så.

En tanke strök genom hjärnan som en panter i bambusnåret. Stråna måste vara till besvär med den längden, lägga sig i mat och kaffe...

En amerikanska i veckan uttalade sig också rysande ont skäggvärtan, skulle be sin resebyrå ordna nästa resa garanterat fri från skäggvärtor eller hur det var.

Vi var båda mycket okunniga.

Stråna är höjden av manlig elegans, enda sättet att få ut något av den flicka han vill gå på bio med. Giftn sig med.

Och — därefter — låta bli att gå ut på bio med.

(Någon sa mig i går att hos hans folk kallar man hustrun helt kärvt för ”den som jag har i huset”.)

Senare på kvällen, ser jag honom uppe i bergen med skäggstråna vajande i närheten av en vacker teplockerska med uppskörtad sarong, en i den vandrande rabatten av teplockerskor, på väg från sina buskar med brickstora hattar på panter svart hår.

Här är Javas Schweiz, ett Shangrila, en lustgård, en sval himmel, dränkt i grönska, frukter, blommor, högt över Diakartas ångande, förgörande blandning av data-helvete och slum.

Här kan man sitta och höra de sällsamma berättelserna om vulkanen längre bort, om huvudjägarna och om vattenandarna.

Eller man kan läsa Djakarta Times. Se att en kommunist är dömd till döden. Och — som det står — ”valet av president Suharto ska ske”.

Hem till hotellet sedan, förbi stadion som ryssarna skänkte Sukarno och statyn som de — ryssarna — gav Djakarta, och som heter Kvinna ger en skål ris åt gerillasoldat.

Kvardröjande blixtar från nordostmonsunens dagliga skyfall sticker ännu till på himlen.

Andra ljusfenomen kommer från nattklubbarna och ”Massage och bad”-inrättningarnas fasader.

Natten kastar sig med ett tigergrin över Indonesiens drypvåta huvudstad.

De huslösa lever, myllrande, i dunklet som ett särskilt folk. På marken, utan tak, utan golv.

Indonesien är deras tak, deras golv.

Se här, vänner...

Indien

Jag ser Indien för första gången och jag är inte säker på att det inte är jag som har förlorat förståndet.

Eller också är det Indien som är dårhuset.

Först är det bajsandet, det bajsande Indien, det hukande Indien, som förrättar sitt tarv offentligt, överallt, när som helst.

Det är hoparna, raderna av Indiens folk, som sitter med filosofisk uppsyn och bajsar på gatorna, vid husväggarna, på stränderna, på varje kant, vid varje mur, bakom en, framför en, vid ens fötter.

Från mitt vräkiga hotellrum — jag känner mig som inneboende hos en maharadja — ser jag indier som håller på och bajsar, obekvämt klängande på en mur.

Ingen har husdjur här, men djur är närvarande överallt för att vänta på sin lön: att få förtära bajset som människan åstadkommer.

De husselösa skorviga hundarna, de svarta grisarna, ja, de heliga korna i Indien följer lystet efter människan för att få ett skrovsmål.

Och så är det de nermejade.

Först tror man att det gjorts med vapen. En kulspruta har gått över och mejat ner denna hord av människor.

Men det är inte något tillfälligt. De är inte döda. Människor ligger så, överallt, alltid, på gatan, på trottoaren, vid murarna, vid buskarna, på avskrädeshögarna, i portarna. Det är inte något tillfälligt, det är Indien.

De som inte bara ligger, de bor. Bor och bökar i ett ständigt hand-havande av avskräde, bor på avskräde, sysslar med avskräde, sorterar avskräde, samlar avskräde, utvinner något att äta ur det, något att lägga över sig, under sig, om sig.

Inget gammalt bildäck, ingen tegelsten, ingen papplåda ligger förgäves på trottoaren, det kommer alltid någon som bosätter sig där, ingenting är för obetydligt för att inte bli grunden till ett hem, ett djurs viste, en indiers bo.

Och så kråkorna.

Första kvällen hör man dem överrösta stadens melodi och de vemodiga tonerna från ormtjusaren — ”The snakecharmer”. De överröstar bruset av tidvattnet mot Indiens kust.

Det är kråkorna från Tystnadens torn, ”The Tower of silence”, en bit härifrån, tornet där folk lägger sina döda att ätas av fåglarna. Parserna kallas de och de varken bränner eller begraver sina bortgångna. Kråkorna

får dem i Tystnadens torn.

Kraandet från kråkorna hörs ända in i ens sömnlösa nätter, blandade med de spröda tonerna från mannen med ormarna under mitt fönster.

Finns Sverige? Finns det sakta friska regnet i mid-sommarnatten, finns det vita ljuset kring skummande forsar i Norrland, finns de nästan skrikande välvårdade trädgårdstjapporna i Emmaboda, finns myren och vattnet och ansandet och omvårdnaden och omtanken och renligheten och hälsovårdsbestämmelserna och mat upplagd på fat och Savett våtserviett och sjukhus och ålderdomshem och skolor, finns Sverige eller har jag hittat på alltihop?

Finns det förkättrade, utskällda missnöjeslandet långt borta?

Och är detta Dantes inferno eller är det bara jag som tycker att det är något fel på det här?

Ormcharmaren blåser på sin pipa.

Tidvattnet bär fartygen på sin vältrande rygg.

Morgonen kommer med ny outhärdlig hetta, nytt bajsande. Idag åker jag runt med en buss.

Guiden har sari och lider lika mycket av hettan som jag.

Hon börjar: Jag är er guide. Jag är auktoriserad guide. Jag är regeringens guide. Mitt namn är Livata Shari

Rahma, se nu till höger, vänner. Ni ser Indiens port, vår stolthet, symbolen för vårt lands oberoende och frihet etc.

Jag: — Hur kan ni säga så, ser ni inte dom här människorna som kryllar som djur på marken, se på den här lilla pojken som dom har huggit av armen på och den här som ser ut som en sjöstjärna och den som har djurhud istället för ansikte, ser ni ingenting, varför gör ni ingenting, har ni inget medlidande, var är deras frihet?

Guiden: — Madame, jag förstår inte vart ni vill komma, vänner, vi gör nu en tur genom vår vackra stad, en av världens vackraste, vad ser ni till höger, jo, det är våra skolbyggnader, vi har skolor för lärare, vi har skolor för advokater, för arkitekter, det är här, i dessa stora vackra byggnader våra ungdomar får sin utbildning.

Och vänner, vad ser vi så till höger, det är vår stads stolthet, Indiens stolthet, berömt över hela världen etc etc.

Och där framme, se där, vänner, vad ser ni, ett sjukhus, ett vackert vitt sjukhus, jag ber er nu se åt vänster igen i vår vackra stad, ni ser den underbara, oföreglömliga synen av The queens necklace, Drottningens halsband, en syn som saknar sitt motstycke i skönhet, se på den vackra arkitekturen, se på strandlinjen, se den tju-sande synen av Drottningens halsband.

Och vänner, nu kommer vi till en utomhustvätt, an open air laundry, där tvättarkasten arbetar. De har varit tvättare i århundraden, deras fäder har tvättat före dem, de kommer alltid att tvätta, det är tvättarkasten. De lever bland tvätt. Se på de väldiga bergen av tvätt under de blommande träden. Om morgonen kommer de även till mitt hus och hämtar min tvätt och de lämnar den åter om kvällen, fräsch och ren och jag ger dem två rupies, det är tvättarkasten.

Röst från bussen: —Är det de oberörbara?

Guiden: — Vi använder inte det ordet, se nu åt höger igen, vänner, jag visar er en annan av vår stads stolta skapelser, jag visar er, etc etc.

Vi bromsar in, mitt i en av stadens gösselhögar, och igen är de där, omkring oss, över oss, under oss, bakom oss, framför oss, som insekter, som larver, som maskskred, de oberörbara.

Jag GÅR hem. I 35 graders hetta.

En kråksvärm följer mig.

Ormarnas husse låter på sin pipa.

Tidvattnet häver sig.

Hundarna nafsar mig i hälen.

Och överallt ler de utstötta, stora ljusa, glada leenden.

von Rosens flygande malaj

Afrika

Nattklubben Top Hat håller igång hela natten med fruktansvärda skrin från ett Västerland i upplösning: ”Gånna gotta lövv, bejbi, gonna gotta taught, bejbi, lövv, lövv, lövv, wovv, oaahhhh.”

Fem börjar islams representant ropa högt ur kora-nen från moskén uppe på slutningen över stan. Kan Gud verkligen blickas med detta erbarmliga gubbspruckna läte?

De italienska flyktingbarnen i rummet tvärs över hotellkorridoren har vaknat och börjat dra varann i håret. De kom med luftbron från Eritrea i går: soldater in, flyktingar ut. De tillbringar timmar med att slåss. Ingen kärlek på italienska där.

Någonstans ligger ett svenskt flygplan på rygg, som en sårad fågel i en ravin. Någonstans: två skräphögar, en sönderslagen pilot och hans passagerare. 40 grader Celsius. Ormar. Koleravatten. Malaria-myggor. Flugor.

Ute på flygfältet:

— CG, jag vill inte upp i ditt plan. Det är så litet. Det

är ju bara en humla. En motor. Låt mig slippa.

Tio minuter senare har han spänt fast mig bredvid sig. Dragit huven över. Vi dinglar i en tåt från himlen över Addis Abeba.

Varning för sandstorm. För åskregn längre fram.

Om han ville låta bli att släppa spaken.

— Titta här. Hör du mig. Hör du mig. Svara, tala i mikrofonen. Högre. Han visar mig på kartan. Du ser routen. Raka spåret, över vulkanerna. Vi kommer att gå på 1 145 fot mestadels. Du får se hela landet från luften. Vi måste hinna ner före mörkret. Dom bönföll oss att komma. Vad gråter du för. Jag ska visa dig Afrikas underbara ting. Sjöar kantade av rosa flamingos i tusentals, lejon, elefanter, världens krokodilrikaste sjö.

— Jag vill inte gå över krokodiler med EN motor!

— Vad säger du, jag hör inte, du måste skrika i mikrofonen.

— MÅSTE det vingla och hoppa så här?

— Det är vindarna. Krokodilerna blir väskor i Paris sen...

— Du måste lära dig tycka om att flyga. Du flyger ju med mig. Du måste tycka om luften, marken, vinden, sanden, jordens underbara skönhet under dig, livet, svävandet, den underbara friden och friheten när du seglar som en fågel. Du måste vilja vara en fågel.

— Jag VILL inte.

Till kontrolltornet någonstans, säger han på flygarens absurda rövarspråk:

— Holloway Radio calling, eko, tango, alfa, foxtrot, Quebeck calling, Holloway Radio, how do you read me. Over.

Jag hör bara en Kalle Anka i lurarna.

En överklig känsla av att vara på bio. Jag avskyr filmer om plan som störtar och katastrofsituationer. Det här är barndomens onda dröm förverkligad: Någon kastar mig ut i fallskärm som jag inte vet vad man gör med. Någon knuffar mig ut från krönet av en hopp-backe fast jag inte kan åka skidor.

von Rosen igen i luren:

— Holloway Radio calling, departure, alfa time delta flight level 1145 eko tango alfa Bole Quebeck november hotel Wind 190 not. Thunderstorm south of field how do you read me thank you sir.

Sång i lurarna, den sorglöse pilotens sång, med vilken han glömmer varför han nu flyger, bara att han flyger: ”Höga berg och djupa dalar...” Ser du rovfågeln som tävlar med oss, vad gör ni i mitt rike säger han till oss, titta regnbågen hur den prålar för oss, nu kommer vindarna från bergssidorna.

— Va nära du går!

— Du måste skrika högre jag hör inte, håll i spaken vid dina knän och följ planets rörelser, dra den framåt, bakåt, åt sidorna, följ planet, är det inte härligt. Nu är du min co-pilot.

— NEJ!

Vad Afrika ser bekymrat ut. Som en topografisk karta som spruckit sönder av torra bekymmer...

Om han ändå ville låta bli att gå rätt över krokodilsjön. Fruktans hetta rår över mig.

— Eko tango alfa Quebeck november hotel foxtrot tango!

Säg att det här är bio. Jag har hittat på alltihop.

— How do you read me. Thank you sir thank you for cooperation, goday sir.

Först sandstormen. Sen åskstormen. Regnbågen spänner sitt knäppe.

Stekande sol sedan. Jorden skriker av törst, MER REGN.

Det rister i vingarna. Motorn kan stanna.

— Jag kan nödlända var som helst på vägen, var inte rädd. Du måste följa planets rörelser, som en segelbåt.

— Det är ju segelbåtar jag avskyr! Varför hoppar det så hemskt? Varför hostar motorn? Måste vi gå över krokodilsjön?

— Jag ska visa dig en bild av min fru Gunvor. Grabarna har alltid bilder av nakna tjejer i kärran, jag har Gunvor.

— Nej! Snälla du, kan du inte hålla handen kvar på spaken. Vad det vinglar.

— Holloway, Quebeck foxtrot tango. Vem är det som anropar??

— Det var bara en som har fel på landningsstället.

— Vem ropade nu då, var det till oss?

— Det var nån som inte kan landa.

Alla flygares bekymmer samlas i vår lilla kabin.

— Jag minns för några år sen, en pilot som jag känner, han flög besprutningsplan. Han fick motorstopp nånstans just här och nödländade på ett bomullsfält. Giftet sprutade över honom. Han kröp ner till floden och tvättade av sig. Han flyger igen. Känner du hur skogsbränderna doftar! Afrika brinner. Ser du där nere hur det brin-ner. Djuren flyr, ormarna, fåglarna, lejonet... Livet är fullt av hän-delser och hemligheter. Nu går vi på lägre höjd, håll för näsan och blås utåt. Arba Minch är därframme!

— Ska du anropa tornet?

— Det finns inget torn. Det finns ingenting.

— Var ska vi landa då?

— Du ser bomullsplockarna där och bortom en brun

åker med kor på, där!

— Måste du gå i så branta svängar, vi står ju lodrätt med vingarna. Jag vill inte gå ner här. Jag vill inte flyga. Jag vill LEVA.

— Du lever ju. Det är det här som är att leva!

Känn hur vi tar mark nu, det skumpar våldsamt, men sätter ner henne gör vi. Men vad gråter du för? Är det inte vackert här? Denna lilla plats med dessa kusligt sköna berg är ARGÅ MINCH. Är det nånting att gråta för?

.
.
